

SLOVENSKI NAROD

izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Insera ni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravišтво: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Narodna obramba in država

Kmalu bo zopet zborovala Mednarodna interparlamentarna unija. To pot se je baje tudi naša osrednja vlada pravočasno zganila ter določila svoje zastopnike. Ožalovati pa je treba, da se ni prijavil kateri slovenskih parlamentarcev za ta posel, ker Slovenci imamo najbolj pereča manjšinska vprašanja, ki bi jih mogel najuspešneje razvijati in utemeljevati pred svetovnim forumom, ki poseben, vsestransko informiran naš rojak.

Ze davno se je v časopisju opozarjala naša vlada, naj sestavi poseben odsek naših prvih pravnikov, politikov in manjšinskih organizatorjev, ki bi stalno vodili mednarodno propagando in zaščito naših manjšin, zbirali potrebni material in bil vedno pripravljen, da stopi pred mednarodno konferenco. Druge države imajo za svoje manjšine stalne poročevalce. V tem oziru so posebno veliki Nemci in Madžari.

Mednarodna politika se mnogo intenzivno bavi z manjšinskimi problemi. Tako naloge si je nadela tudi Zveza narodov, ki se dobro zaveda, da je pravna zaščita manjšin velike važnosti za mirni razvoj med državami, osobito med novorojenimi. V današnjih razmerah imamo edino zavetišče pri takih mednarodnih ustanovah (Unija društev narodov, Mednarodna interparlamentarna unija), ki se poklicno bavijo z zaščito narodnih manjšin. Te ustanove pa seve nobene države ne silijo, da bi prihajale pred nje s svojimi željami, pritožbami in zahtevami.

Kakšno bi moralo biti naše delo ob mejah in za zaslužene brate preko mej in kdo bi moral to delo organizirati in vršiti, o tem se je že dovolj razpravljalo v časopisih. Dolžnost odloženje vlade je, da ne prepušči vseh skrbi našim obrambnim društvom, temveč da tudi sama prevzame del bremen. Italija ima vsako leto v svojem državnem proračunu javno postavko več milijonov lir za italijanske šolstvo in propagando v tujini. Lega nazionalne in Südmark imata še vedno stalne organizatorje, ki jih istotako pomagata državi državi.

Naša vlada pa dosedaj ni izpolnila niti skromne želje, da bi dovolila obmejnemu učiteljstvu ugodnosti \$ 40 draginskih doklad in izjemno \$ 137 uradniške pragmatike glede štetja službene dobe. Ako naše obmejno učiteljstvo v bivši Stajerski in Madžarski (Prekmurje) ne dobi za svoje naporno izvenšolsko delo na prosvetnem in nacionalnem polju niti teh ugodnosti, bo na izpostavljenih in od sveta pozabljenih obmejnih postojankah duševno otopeno ali pa se materialno popolnoma izžepalo ter sililo v mirnejše in udobnejše zaledje.

Vodstvo »Družbe sv. Cirila in Metoda« je v nekom opravičljivi nedanosti naštevalo, kako mnogovrstno pomoč nudi obmejnemu šolstvu in učiteljstvu. Po našem mnenju pa naše obrambne organizacije nimajo več naloge, da bi vršile tako delo tostran naših državnih mej, ker nam primanjkuje sredstev za pomoč tam, kamor državna sredstva ne morejo in ne smejo segati. »Jugoslovenska Matica« se že od svojega početka tako ravna, ker po pravilih ne sme dati pomoči v okviru naših državnih mej. Ako more dobiti veliko županstvo — v poštevi prihaja le mariborsko — potrebnih sredstev za nuje podpore obmejnemu občinstvu, si bo znalo izposlovati pri centralni vladi tudi fond za podpiranje potrebnih obmejnih šol in prosvetnih institucij, kakor za nabavo šolskih in ljudskih knjižnic, izdave, učil sormošnim otrokom. Zastavne učilne potrebnemu, tudi izven šole delavnemu učiteljstvu itd. Obmejni kraji, ki so jih nekada nemška in madžarska vojna družila bogato zalagala z vsemi šolskimi potrebščinami, dajala otrokom poleg učil še obleko in kosilo. Čutijo danes usahnitev teh virov. V Prekmurju se starši sploh ne morejo navaditi, da je treba otrokom kupovati šolske potrebščine, ker so pod Madžarsko dobivali vse to brezplačno.

Naše obrambne organizacije vseh teh bremen absolutno ne zmorejo, oziroma morajo zanemarjati zgoraj omenjene še nuješe naloge. V svrhu tozadevne razbremenitve pa je potrebno, da se naše obrambne organizacije centralizirajo, oziroma si vsaj osnujejo nekaj vrhovno obrambnih svetov, v katerem bi imela vsaka organizacija svojega zastopnika in kateremu bi vse obrambne organizacije točno poročale o vsem, kaj se stori in kaj nameravajo storiti. Potem se ne bo moglo dogajati, da se eni in isti prosilci v časih tudi nepotrebnosti — zatekajo v istih zadevah k vsem obrambnim društvom za pomoč.

Demisija vlade PP

Kraljev prihod v Beograd. — V ašne avdijence. — Stepan Radić ne bo pomiloščen. — Vladina kriza traja samo nekaj dni. — Vlada Narodnega bloka demisionirala.

— Beograd, 15. julija. (Izv. ob 12.30.) Danes ob 10. dopoldne je prišel z dvornim vlakom Nj. Vel. kralj Aleksander I. v spremstvu prvega adjutanta generala Hadžića. Na kolodvoru so kralja pričakovali notranji minister Boža Maksimović, prometni minister Anta Radojević, člani dvora in mestni upravnik Manojlo Lazarević. Nj. Vel. kralj Aleksander se je takoj odpeljal v avtomobilu v dvor. Po prihodu v dvor so sledile važne politične avdijence. Kralj je najprej sprejel zunanjega ministra dr. M. Ninčiča, za tem vojnega ministra Dušana Trifunovića in ob 11.15 dopoldne notranjega ministra Božo Maksimovića. Ob 12. je bil v avdijenci skupščinski predsednik Marko Trifković. Nj. Vel. kralj verjetno sprejme ob 13. popoldne ministrskega predsednika Nikolo Pašića v kratki avdijenci.

V vseh političnih krogih je danes dopoldne postalo zelo živahno. Vse je v pričakovanju formalne demisije vlade Narodnega bloka.

Politični krogi so med drugim konstatirali, da se je notranji minister takoj po kraljevem prihodu odpeljal v hotel Petrograd, kjer se je sestel s Pavlom Radićem. Temu je dal na razpolago svoj avtomobil. Nato je bil sestanek v narodni skupščini z dr. Krajačem. Radićem in notranjim ministrom. Ta sestanek spravlja gotovi krogi v zvezo s poročilom radićevskega glasila »Doma«, da bo Stepan Radić izpuščen na svobodo oziroma pomiloščen. Ta vest je brez vsake utemeljenosti in jo mero-

daini vladni krogi demantirajo. Stepan Radić ne bo pomiloščen.

V parlamentarnih klubih je živahno. Poslanci se zbirajo ter komentirajo večeršnje včerajšnje dogodke in razpad opozicijskega bloka. Danes dopoldne je Pavle Radić izročil Ljubi Davidoviću kot predsedniku opozicijskega bloka pismo, s katerim radićevci odpovedujejo sodelovanje z opozicijskim blokom. Popoldne se sestane ožji opozicijski blok, ki odgovori na pismo Pavla Radića. To pismo se objavi. Klerikali nameravajo posebno ostro odgovoriti. Klerikali so med vsemi najbolj ogorčeni nad postopanjem Pavla Radića.

— Beograd, 15. julija. (Izv. ob 13.) V političnih in parlamentarnih krogih je sedaj razširjena vest, da je v tem trenutku že podana demisija vlade Narodnega bloka. Vest uradno še ni potrjena, kljub temu je točna in bo popoldne o tem izdano uradno obvestilo.

Demisiji sledi formalna vladina kriza, ki traja le nekaj dni. To je sklepali tudi iz tega, da je kralj z Bleda prispel z zelo malo prtljago, kar kaže, da se kralj povrne na Bled že po dveh dneh.

Glede sestave nove radikalno-seljaške vlade se širijo še vedno razne kombinacije. Širijo se tudi vesti, da pri sestavi vlade pridejo v poštev tudi samostojni demokrati, katerim naj bi bila priznana dva ministrska sedeža. Samostojni demokrati označajo te vesti za prazne kombinacije.

Pred nastopom radikalno-seljaške vlade

Bojazen pri radićevcih, da jih radićevci prevare. — Oficijski članek radićevskega glasila »Doma« o sestavi vlade. — Redukcija ministrstev?

— Beograd, 15. julija. (Izv.) V radikalnih krogih vlada velika bojazen, da Stepan Radić ne izvede pri nadaljevanju svoje politike posebnih rafiniranih trikov, s katerimi bi prevaril radikale. Zato radikali že danes naglašajo, da imajo gotove garancije za volilni mandat v slučaju, da bi bili prevarjeni. Te vesti na drugi strani demantirajo. Razširjena je bila sroč od gotovih krogov tudi vest o izjavi radićevca dr. Nikiča, ki je poudarjal, da bi takoj 20 radićevskih poslancev prestopilo k radikalom v slučaju, da Stepan Radić ne bi držal svoje besede, oziroma da bi začel uganjati nesmiselno politiko, kakor jo je vodil za časa Ljube Davidovića.

— Zagreb, 15. julija. (Izv.) Glavni organ HSS »Dobro« objavlja danes oficijelno poročilo o sestavi vlade RR »Doma« naziva to vlado — »radikalno-seljaško vlado«. V

tej vladni ima HSS 4 ministre in sicer:

- 1.) posl. Pavle Radić, ministrstvo za agrarno reformo;
- 2.) posl. dr. Nikić, ministrstvo za šume in rudnike;
- 3.) posl. dr. Krajač, ministrstvo trgovine in industrije;
- 4.) posl. dr. Šuperina, ministrstvo pošte in telegrafa.

HSS so odstopljena tudi tri državna podtajništva: 1.) v finančnem ministru Samojlo Kocijan, bivši predsednik vrhovnega finančnega sodišča; 2.) v prosvetnem ministru prof. Pasarić in 3.) v ministru za socialno politiko dr. Bazarček.

Radikalni ministri ostanejo isti. »Doma« daje omenja, da je sedaj 18 ministrstev in da se ta koncem tega leta reducirajo na 15 in pozneje celo na 12.

Po sporazumu med radikali in radićevci

Zanimive podrobnosti s seje radikalnega kluba. — Vlada RR ni naperjena proti samostojnim demokratom? — Značilna selitev Pavla Radića. — Stepan Radić na svobodi. — Izjava Svetozara Pribičevića.

— Beograd, 15. julija. (Izv.) Današnji jutranji listi priobčijo nekatere interesantne podrobnosti s seje tako radikalnega, kakor tudi seljaškega kluba. Na tej seji se je situacija popolnoma razjasnila. V hrvatskem seljaškem klubu je od 59 poslancev glasovalo za odobritev sporazuma 53, proti pa 6. V radikalnem klubu je bil sporazum sprejet s 114 glasovi, proti je glasoval posl. Milutin Tomić (Nikac iz Rovina), nekaj poslancev se je abstiniralo. V radikalnem klubu je bila zelo dolgotrajna debata o odnosih kluba do samostojnih demokratov. Od 38 govornikov je priporočalo 20 govornikov ohranitev lojalne zveze s samostojnimi demokrati. Najbolj značilen je bil v radikalnem klubu govor posl. Milutina Dragovića.

Današnje »Vreme« objavlja tudi podrobnosti iz govora dr. Laze Markovića na popoldanski seji. Dr. Laza Marković je med drugim odklonil očitke, da bi radikali postali verolomni in nezvesti. Z ozirom na ta očitke in na očitke, da so radikali odpovedali svoj podpis na pogodbi s Svetozarom Pribičevićem, izjavlja dr. Marković, da je ta pogodba veljala samo za takratno volilno vlado radikalov in samostojnih demokratov. Kot skrajna etapa, da je smatrati obvezno. Ena in druga stranka je bila obvezna skupno oditi na volitve. Beseda je bila držana. Po volitvah je bila ustvarjena nova parlamentarna situacija, ki je privedla do poraganja in sporazuma z radićevci. S političnega stališča je zelo

ustvari države s temeljnimi ciljem, da se ustvari koncentracija in grupacija ljudi, ki so pripravljeni, da sodelujejo pri izvedbi ustave na temelju narodnega edinstva in popolne enakopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zato se ta sporazum more razširiti tudi na druge skupine, katerih sodelovanje bi bilo mogoče, toda z istim političnim programom.

2. Koalicija teh dveh skupin se lahko razširi z vstopom drugih strank, toda samo s privolenjem ene ali druge skupine. Beograd, 27. marca 1924. Nikola Pašić I. r. Svetozar Pribičević I. r.

Današnje »Vreme« objavlja tudi podrobnosti iz govora dr. Laze Markovića na popoldanski seji. Dr. Laza Marković je med drugim odklonil očitke, da bi radikali postali verolomni in nezvesti. Z ozirom na ta očitke in na očitke, da so radikali odpovedali svoj podpis na pogodbi s Svetozarom Pribičevićem, izjavlja dr. Marković, da je ta pogodba veljala samo za takratno volilno vlado radikalov in samostojnih demokratov. Kot skrajna etapa, da je smatrati obvezno. Ena in druga stranka je bila obvezna skupno oditi na volitve. Beseda je bila držana. Po volitvah je bila ustvarjena nova parlamentarna situacija, ki je privedla do poraganja in sporazuma z radićevci. S političnega stališča je zelo

neugodno, da sedaj skupina Svetozara Pribičevića odhaja v opozicijo. Na ta način se lahko ustvari vtis, da se odstranjuje oni elementi, ki so bili vedno za državno edinstvo. Stvar nove vlade je, da svoje politike ne vodi proti samostojnim demokratom.

Z radićevci sklenjeni sporazum ni naperjen proti samostojnim demokratom, kakor ni naperjen proti Davidovićevim demokratom, ker ta sporazum vsebuje politiko in izvedbo ustave.

Najboljši dokaz, da ne obstoji nikakoli verolomstvo proti samostojnim demokratom, je to, da g. Svetozar Pribičević je po volitvah sam predložil gosp. Pašiću nov načrt za nov sporazum z ozirom na nove prilike in to še pred verifikacijo mandatov in pred izjavo Pavla Radića in dr. Šuperine. G. Pašić je načrt prevzel, a ga ni niti odklonil niti sprejel.

Posl. Pera Ivanišević, ki je bil izvoljen na kandidatski listi dr. Laze Markovića v Bosni, je na popoldanski seji izjavil: Po volitvah sem prišel v Beograd k dr. Markoviću ter mu izjavil, da prihajam direktno iz naroda. Narod je pošten, ne more razumeti političnih fines Beograda. Ta narod si je zapomnil strahoviti teror radićevcev in borbo, katero je vodila proti njim v imenu Pašića in Pribičevića. Vsi nacionalni elementi preidejo takoj k Svetozaru Pribičeviću, katerega osebnost je med narodom legendarna, za slučaj, da se ne nadaljuje politika Narodnega bloka.

— Beograd, 15. julija. (Izv.) Predsednik hrvatskega parlamentarnega seljaškega kluba Pavle Radić, ki je doslej stanoval v hotelu Petrograd, kjer ima svoj glavni stan opozicijski blok in kjer so nastanjeni predvsem slovenski klerikali, se je z včerajšnjim dnevom preselil v hotel Pariz, soba št. 1. V hotelu »Pariz« imajo svoj glavni stan radikali.

Na žalosten in komičen način je razpadel opozicijski blok, ki si je oficijelno nadel ime »Blok narodnega sporazuma in seljaške demokracije«. Včeraj popoldne je bila seja opozicijskega bloka. Bila je zelo klaverna. Do 18. zvečer so pričakovali Pavla Radića, ki je zatiral, da pride na sejo, toda Pavla Radića ni bilo. Po seji izdani komunikacije žalostno konstatira, da je blok razpadel. Ko se je opozicijski blok sestel na sejo, je po slugi pozval tudi Pavla Radića k seji. Ta je opoziciji sporočil, da pride, ko konča v svojem klubu razprava o politični situaciji in o razmerju napram opoziciji. Ko je Pavle Radić sestavil pismo, da je odposlal gospodom opozicijskega bloka, toda ti so se že razšli. Pismo je bilo na to izročeno Ljubi Davidoviću.

Kakor javlja današnja »Politika«, prispe v kratkem v Beograd Stepan Radić, ki ostane v Beogradu ves čas zasedanja Narodne skupščine. Stepan Radić bo v kratkem izpuščen na svobodo.

Današnja »Politika« priobčuje izjavo Svetozara Pribičevića glede trditve dr. Laze Markovića o načrtu sporazuma Narodnega bloka v radikalnem klubu. G. Pribičević naglašja: Ako je g. dr. Marković res to izjavil v radikalnem klubu, je svojim somišljenikom povedal neresnico. V sklenjenem sporazumu med SDS in NRS se je najprvo določila splošna politika, nato se govori o drugih stvareh, kako se lahko koalicijski razširi, kako se postopa pri volitvah in kako se razdele ministrski portfelji. Kar je glede sporazuma dr. Marković izjavil, ne odgovarja v nobenem oziru resnici.

INTERNACIONALA NAPOVEDUJE SPLOŠNO RUDARSKO STAVKO

— London, 14. julija. Kongres zastopnikov Zveze rudarjev je odklonil zahtevo lastnikov rudnikov po znižanju rudarskih mezd. Kongres je sprejel tudi resolucijo glede podpravljenja rudnikov. Kongres soglašja dalje s predlogom internacionale, da se proglasi splošna rudarska stavka po vsem svetu za slučaj, da Anglija vstopi v kako novo vojno.

OPIČJI PROCES V AMERIKI

— Dayton, 14. julija. Proces proti profesorju Scopesu se je danes nadaljeval. Razprava je bila preložena, da je bila dana zagovorništvu in javnemu tožitelju prilika predloge pisмено formulirati. V mestu je nastal zvečer kratak stik. Pomagati so si morali s svečami. Sveče so bile dane na razpolago edino mnogostevilnim novinarjem, da so lahko sestavljali na brzojavnem uradu svoja poročila. Založniki šolskih knjig so začasnou uknili prodajo knjig in to z ozirom na izid procesa.

MEINL
KAVA

mešanice
za poznavalce

109 L

DR. BENEŠ O KONFLIKTU Z VATIKANOM

— Praga, 15. julija. (Izv.) Zunanji minister dr. Beneš je predložil v vpogled odbor deseterice poročilo o sporu z Vatikanom. Odbor je poročilo brez vsakih izjemnih odobril. Danes predložil zunanji minister to poročilo zunanjemu odboru narodne skupščine. V narodnosocijalističnih krogih niso zadovoljni s poročilom dr. Beneša. Naglašajo, da je premalo odločno stališče dr. Beneša proti Vatikanu in zahtevajo, da češkoslovaška napram Vatikanu nastopi z vso odločnostjo in vztrajnostjo, ker je treba varovati suverenost države in pravice poglavarja republike. Po poročilih iz Pariza se francoska javnost zelo zanima za konflikt Prage z Vatikanom. Napeto pričakujejo, kako se likvidira ta spor. Splošno naglašajo, da je v modernih zgodovinskih prvi slučaj, ko si skuša Vatikan lastiti pravice za določevanje funkcij poglavarja kake države. Nastal bi važen precedenčni slučaj, če bi intervencija sličnega slučaja uspela Vatikanu. To bi pomenjalo, da bi moral prezident odnosno min. predsednik vse državne zadeve izročiti v odobrenje katoliški cerkvi.

POLITIČEN UMOR NA BOLGARSKEM

— Sofija, 14. julija. Bivši komunistični poslanec Gabrovski je bil pri vasi Cirnagu umorjen.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 9.05.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG

Doge firavce s pokrovi 1 hl, pol hl en četiri hl, fco meja: blago 190, 145, 95; orohove deske I. vrste, 30, 50, 60, 70, 80, 100 mm debeline 40—50 media, fco na kladna postaja denar 1850; bukova drva, 1 meter dolžine, fco Skopje, 3 vagoni; denar 30, blago 30, zaključek 30.

ZITNI TRG

Pšenica Hard Winter II., fco Poštojna trans., blago 405; rž nova lombardska, 75 kg; fco Poštojna trans., blago 360; koruza slavonska, fco slavonska postaja, 1 vagon; denar 205, blago 205, zaključek 205; krompir novi, fco Stajerska postaja: blago 85.

EFEKTI

2½% drž. renta za vojno škodo 234, 7% invest. posojilo iz l. 1921 66.50, Celjska posojilnica d. d. 200—205, Ljubljanska kred. banka 225—265, Merkantila banka 101—105, Prva hrvatska štedionica 802—806, Kreditni zavod 175—185, Strojne tovarne iz livarne 104—130, Trboveljska premogopkna družba 322—335, Združene pairpne 100 do 110, Stavbna družba d. d. Ljubljana 165 do 180, 4½% zastav. I. Kr. dež. banke 20, 4½% Kom. zad. dr. dež. banke 20.

Zagrebska borza.

Dne 15. julija. — Sprejeto ob 13. Devize: Curih 11.02—11.12, Pariz 269 do 265, Praga 167.80—170.20, New York 56.44—57.24, London 275.95—278.95, Trst 209.45—212.45, Berlin 13.050—13.655. — Valute: dolar 55.70—56.50, lira 211.50 do 214.50.

Efekt: 7% investicijsko posojilo iz leta 1921 66.50; 2½% državne rente za ratnu štetu 241—242; Ljubljanska kreditna — Centralna banka 8—9; Hrvatske esk. banka 105.50—106; Kreditna banka Zagreb 104—108, Hipotekarna banka 56.50—57, Jugobanka 97—97.50, Praštedionica 805—810, Slavonska banka 69—70, Eksplatacija 32—35, Drava d. d. Osijek 130, Šečarana Osijek 510—520, Isis d. d. 60; Nihag 39.50—42, Gutman 425—440, Slaveks 140—145, Slavonija 49—51, Trboveljska 345—350.

Inozemske borze.

— Curih, 15. julija. Borza: Beograd 9.05, Pariz 24.15, London 25.04, New York 515.10, Milan 19, Praga 15.25, Dunaj 0.0072. — Trst, 15. julija. Predborza: Beograd 47.95—48.10, London 131.75—132, New York 27.10—27.30, Pariz 127.25—127.50, C 525—530, Praga 80.25—80.75, Dunaj 0.00385.

AMUNDSEOV POVRATEK V OSLO. V nedeljo 5. t. m. je prispela Amundsenova ekspedicija v Oslo. Na sliki vidimo s cvetjem okrašen voz, s katerim se peljejo člani ekspedicije k norveškemu kralju.

Sprehod po Korotanu

V št. Jakobu in v Deščiceh.

Pred petimi leti, ko sem se poslavljaj v št. Jakobu v Rožni dolini od svojih korotanih prijateljev, sem s tugo v sru in z užaljeno dušo radi žalostne usode slovenskega Korotana obljubil, da se vrnem, da jih zopet obiščem v — boljših časih. Od takrat je poteklo polnih pet let in letos, pred kratkim, sem se domislil svoje obljube.

Težko je povedati, kako mi je bilo pri sru, ko sem začutil, da hiti nočni vlak proti predoru nad Jesenicami in da sredi predora zapuša jugoslovensko državo na njeni severni meji.

Tu, prav v tem predoru, je bilo. Pred petimi leti. Z ene strani jugoslovenski legijonarji-dobrovoljci, z druge nemško-avstrijski «Volkswehrovci». Previdno smo se plažili drug proti drugemu s karabinkami na «gotovost». Smrtna tišina je vladala v obokanem, črnem podzemlju. Od časa do časa se je kdo spodtaknil ob tračnice, ker ni videl, kam stopi. In na obeh straneh so se zgajale temne sence ter so se tesneje pritiskale k hladnim kamenitim stenam, še čvrsteje so popirale nalanko podrtjevoče roke puško.

«Da bi jih že vendar enkrat potisnili ven; tam zunaj te peklenke teme bi jim vse drugače pokazali, tem Svabom.»

Koliko navdušenih src je v onih mučnih trenutkih navdajala ta edina misel? Vsi, prav si smo tako mislili, kajti ljubezen do bratov, ljubezen do domovine, do svobode nam je vlivala pogum in vztrajnost.

In pogladi smo jih. Kako veselo je drdrala Gostinčarjeva strojna puška za bežečim neprijateljem. Nam pa je igralo v prsih srce. «Naprej, v Celovec in na Gosposvetsko polje!» To je bil pred petimi leti naš bojni klic. Vsi veste, kako je bilo potem. Nesrečni plebsit nam je pokopal vse nade. Ne, ne vseh! Še upajo, še upamo. Bližnja bodočnost bo vrnila Korotan Korotancem in nam. Sam nisem imel toliko vere v to, kolikor sem jo našel tam gori med brati. Pa to so spomini na one žalostne čase.

Področja. Rosenbach pravijo danes. Bilo je nekako popolno, ko se je vlak ustavil na postaji. To pot ni bilo veliko potnikov. Policijski komisar na Jesenicah, ki revidira potne liste, mi je pravil, da v splošno nem potuje čez Področje malo tujcev v Avstrijo. Jugoslovenov zlasti malo.

V Področju so sprevidniki zaprli vse vagon. Morali smo čakati na carinsko revizijo.

zijo. In čakali smo četr, pol ure. Nikogar ni bilo. Potniki so jeli godrnjati. Odprl sem okno vdihaval sveži nočni zrak. Še vedno mi je ležalo nekaj na sru, kakor drameča se bolest, ožost, tožnost. Na velikem reviziji prtljage, me je pozdravil mlad znanec, ki je prišel z vozom po-me. Sedel sem na voz in fant je pogladi.

Bila je hladna, brezmesčna noč. Voz je enakomerno ropotal in odskakoval po slabo oskrbovani cesti. Voznik in jaz sva se pogledala v razmišljanje. Na velikem ovinku je kratko opomnil: «V Rožno dolino.» In konj je še bolj veselo potegnil. Okrog ene ure sva bila v št. Jakobu.

Voz je zapeljal na veliko dvorišče, razsvetljeno od močne električne žarnice, ki je bila pritrjena visoko na hišnem vogalu. «Kako lepo je, ko imate elektriko.» Ne hote sem izgovoril te besede, ker pač nisem vajen gledati preprostih kmetijskih domov razsvetljenih z električno lučjo.

Fant se je tej moji opazki dobrodušno nasmehnil.

Pri Kobentarju so že vsi spali. Moj voznik, ki je bil domači sin, me je povabil v prijazno zelo snažno sobo, kjer so mi pripravili prenočišče. Zaježala sva si lahko noč in odšla k počitku.

Naslednje jutro sem pri zajtrku pozdravil Kobentarjevo družino. Vrli gospodar se me je očividno zelo razveselil. «Če sva sva kramljati in se šalit prav, kakor umajo to samo naši starši Korotanci. Ko je pravil o političnih razmerah in sedanjih «pravcih» korotških Slovencev, se je staremu možu zresnilo lice. Povedal mi je mnogo zanimivega. Iz vsega sem razvidel, da je ohranil neomadeževano svojo trdno vero v lepšo bodočnost.

Namenjen sem bil dalje proti št. Ilju, zato sem vprašal postrežljivo Kobentarjevo mam, koliko dolgujem za prenočišče, po strežbo ter za voz. Skoro razžalil sem jo bil s tem vprašanjem. Prisrčno sem se torej zahvalil dobri ljudem, se poslovil in odšel peš skozi vas naprej. Pot me je vodila mimo velike, stare kmetijske hiše, katere okna so krasili bujno cvetoči rdeči nageljni. To je starodavna Miklova hiša, kjer je bila doma nesrečna Miklova Zala in njen mož Mirko. Živo mi je stopila v tistem trenutku pred oči tako lepo opisana tragedija dveh ljubih se Korotancov iz davnih turških časov.

Še vedno stoji ona mogočna, stara lipa, pod katero so se v poletnih večerih zbirali resni očanci, mladi, krepki fantje in skromne, plahe žene z otroci v naročju. Miklovi in Zalikini potomci so danesnji gospodarji na Miklovi domu, vsi zavedni, vrli Slovenci.

Po razvoženi poljski poti se zavil med bujnim žitnim poljem proti Dravi. Mogočna in molčeča se vali sestra Save in Soče mimo zaslužnih domov naših bratov.

Prepeljal me je blizu št. Ilja na drugo stran stari brodnik Nace. Brod je pristal na nasprotnem bregu in prvič sem plačal v avstrijski valuti izdatek 3600 kron za prevoznino.

Brodnik mi je še pokazal pot, ki vodi v št. Ilj, nakar sem jo ubral za Dravo nazvgor in v pol ure sem prispel v Deščice. Na desno, na malem griču se beli št. Ilj. Dvajset minut hodá na levi tik ob Dravi so Deščice s staro, znano Kobanovo hišo. Tu sem bil namenjen.

Kakor poprej v št. Jakobu, tako sem bil sprejet tudi tu. Mladi gospodar Rudolf Greblacher in njegova vrla ženica Barbara, ki je hčerka bivšega slovenskega župana v št. Ilju Schalerja, sta si naravnost z gorečo

vneto prizadevala, kako bi mi kar najbolje postregla. Pri tem jima je z nič manjšim prizadevanjem pomagala gospodarjeva najmlajša sestra gdca. Olga, ki je v vsej Rožni dolini od št. Jakoba pa tja do Vrbe znana kot ena najzavrednejših narodnih dam.

Bila je nedelja. Prekrasno junijsko dopoldne. Stal sem na vrtu pred Kobanovo nišo in gledal tja preko dravskih valov v prijazni št. Peter, za katerim se dviga Golica. Pa je pristopil k meni mladi gospodar in iztegnil roko. Pokazal je čez Dravo v št. Peter in vprašal:

«Ali vidite ono lepo, novo, belo stavbo?»

«Vidim.»

«To je naša narodna šola. Vprašanje utrakvističnih šol na Koroskem je najbolj pereče in najakutnejše. Zagotovljeno so nam bile utrakvistične šole, na katerih bi poučevali slovenski učitelji. Vlada pa dosledno namešča na naših solah nemške učiteljske moči, ki hočejo vzgajati našo mladino v šovinističnem duhu. V prvem razredu osnovne šole je učni jezik že nemški. Vaša Jugoslavija ne postopa tako z narodnimi manjšinami.»

(Dalje prihodnjt.)

Pismo iz Prage.

Spor z Vatikanom. — Ogorčenje v češki javnosti. — Sporazum v vladini koaliciji. — Sprememba volilnega reda.

11. julija.

V ospredju vsega zanimanja poslednjih dni se je občutil odhod papeškega nuncija Marmagija iz Prage, ki je kot politični godek prve vrste potisnil v ozadje, vsaj prve trenutke, važna notranje-politična vprašanja. Vzrok, pravzaprav povod zanj je bila msgru Marmagiju proslava mojstra Jana Husa.

Naravno je, da so se vršile letošnje Husove proslave v mnogo večjem obsegu kakor prejšnja leta, ker je imel naš narod za to dva vzroka: po eni strani je bil Husov dan prvič zopet po 304. letih državni praznik, po drugi pa, ker pod avstrijskim jarmom ni mogel dostojno praznovati petstoletnice spomina smrti kostniškega mučenika, je storil to šele letos po 510. letih. Proslava se je vršila po vsi republiki in med Čehi v inozemstvu, ter je bil na čsl. ljudstvo izdan enoten manifest, ki ga je sestavil poseben odbor za Husovo proslavo. Delstvo je, da te prireditve, kakor je to sicer razvidno že iz manifesta, niso imele nikake osti, naperjene proti katoliški cerkvi ali katolikom, marveč v njem se navaja Hus kot velik bojevnik za pravico, kot mož, ki si je stekel zasluge za narod in njegovo literaturo. Nekaka reprezentacijska proslava se je vršila na Staromestnem namestju v Pragi, katere so se udeležili tudi prezident Masaryk in zastopniki vlade, kar je bilo sicer samo njihova dolžnost. Treba še konstatirati, da ni prišlo nikjer pri teh prireditvah do nikake izjave proti katoliški cerkvi, obratno pa so pri njih na nekaterih krajih na kmetih klerikalci nastopili agresivno.

Kljub vsemu temu se govori v naznani nuncijevskega odhoda o »burnih protikatoliških manifestacijah«, očita se udeležba prezidenta republike in vlade pri prireditvah in Husova proslava se naziva »razžaljenje, storjeno sv. Stolicí in vsem čsl. katolikom«. V znak protesta odreja Vatikan, da mora nuncij zapustiti Prago.

Res je, da naše razmerje do Rima že dalje časa ni bilo najbolje in tudi ni prispelo k zboljšanju stalno v ozračju vsega vprašanja o ureditvi odnošajev med državo in cerkvijo, pa tudi ne nastopanje nuncija, ki se je raje brljal za politiko naših klerikalcev kakor pa za kaj drugega. V vsej njegovi aferi igra svojo vlogo praški nadškof Kordák, častihlepen človek, ki hrepeni po kardinalskem klobuku. Da je bil o stvari poudčen zelo podrobno, priča to, da je dan poprej napovedal nuncijev odhod pri Círlu. Metodovi proslavi. Tudi Kordák-čev organe »Čech« se vede jako bojevitó,

dočim Šramkovi »Lidove Listy« zmerno kličejo po mirni odstranitvi konflikta.

Nuncijev odhod, ki pomeni provokacijo, je izzval pri nas v vseh vrstah in zastih v političnih krogih veliko ogorčenje, kajti z njim nam je Rim naravnost napovedal boj. Senat in poslanska zbornica sta se bavila z njim in pozvan je bil v Prago naš zastopnik v Vatikanu, da poda poročilo o svojem razgovoru s kardinalom in državnim tajnikom Gasparijem. Čsl. socialisti in nemški socialni demokrati so podali na vlado vprašanje in zahtevali, da se odpočije naš poslanik iz Vatikana ter da naj se izvede kar najhitrejši ločitev države in cerkve. Na vprašanje odgovori zunanji minister Beneš prihodnji teden. Ministrski predsednik Švehla zagotavlja, da se afera reši mirno, ker z ozirom na notranje in zunanje interese ni dopustno, da bi se razvnela verska borba.

Provokacija Rima je močno odzvenela tudi v naprednem občinstvu, kar je pokazala neobičajna številna udeležba pri ljudskem taboru, ki ga je 9. t. m. na Vavlskem namestju priredila čsl. socialistična stranka, kjer so njeni govorniki ostro obsodili gesto Vatikana. Zbrano ljudstvo je dajalo tu odkrito izraza svojemu upravičenemu ogorčenju. Enako je bilo tudi na shodu v Kraljevem Gradcu. V ostalem je gotovo značilen pojav, da se pod vtiškom poslednjih dogodkov množijo izstopanje iz katoliške cerkve in to docela samovoljno, ker ni bila sploh v tej smeri započeta nikaka agitacija. Za klerikalce je to opozoritev, da naj v sedanjih predvolilnih dobi ne poskušijo Marmagijevo afero izrabljati za agitacijo ne na Češkem in ne na velikem delu Moravske, kjer se razmere v tem pogledu docela razlikujejo od onih na Slovaškem. Tudi nismo najbrže daleč od istine, ako sodimo, da je bil nuncijev odhod dogovorjen med njim in visoko čsl. hierarhijo, ki je računala s tem, da v sedanjih predvolilnih dobi tako ojači pozicijo klerikalcev.

Notranje-politična situacija se je zjasnila, ker je prišlo do poravnave sporov v koaliciji, v glavnem med soc. demokrati in republikanci za volilno novelo in zakon, ki ureja državno podporo stavbenemu gibanju. S tem je podaljšano tudi življenje parlamentarnega zasedanja, ki se konča za teden dni kasneje, to je okoli 17. ali 18. t. m. Sprejeto je med drugim podvojenje melioračnega fonda z državnim prispevkom 30 milijonov, mesto dosedanjih 15 milijonov. V senatu je bil odobren zakon o bolniškem za-

varovanju javnih (državnih) nameštencev pride sedaj v razpravo v zbornici.

Zbornici je podana predloga o izpremembi volilnega reda, o kateri se prično razgovori v odsekih prihodnji teden. Glavne izpremembe so: Stranke, ki dosežejo volilno število v prvem skrutinju, dobe mandat. V drugi skrutinji pridejo stranke, ki dobe dva odstotka vseh glasov. V tretjem skrutinju se seštejejo vsi glasovi, pripadajoči na stranke čsl. narodnosti, na nemške stranke itd. Skupine, ki ne pridejo v drugi skrutinji, tudi iz tretjega skrutinja ne morejo dobiti mandata. Sprejeto je načelo, po katerem odloči prireditve mandatov iz tretjega skrutinja število oddanih volilnih glasov sploh in volilno število, ki se dobi z delitvijo štetka vseh oddanih glasov s številom nezasedenih mandatov. S tem se izbriše izguba glasov, prihajajoča iz cepljenja čeških strank. Praška župa se razdeli v dva dela in vsak bo imel okoli pol milijona volilcev. Izvrše se izpremembe tudi v zakonu o volilnem sodišču. J. K. S.

Politične vesti

— Zlata doba? Sporazum med radikali in radičevci posebno navdušeno pozdravlja »Obzor«, nekdanje glasilo hrvaških zajedničarjev. Posveča dolga članek temu sporazumu. Ko si je ohladil svojo jezo nad samostojnimi demokrati, izjavlja: »Splošno je mnenje, da se z obrazovanjem nove vlade začneja v našem političnem življenju novo poglavje. Če sam njen prihod se javlja pod dobrih avspicijami. Dočim smo bili doslej navajeni, da trajajo pri nas vladne krize tudi par mesecev, bo sedaj sestava nove vlade gotova, tako se nadejamo, v par urah... Prošlo je danes likvidirana in prepričani smo, da ne bo nobeden trezen človek skuša to prošlost znova vzbuditi. Z vstopom seljaške stranke v vlado zavzemo Hrvati v državni upravi položaj, do katerega so imeli že zdavnaj pravico in postanejo tako najkonstruktivnejša komponenta ne samo državne, marveč tudi balkanske politike. Zakaj izmirjena in konsolidirana kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev prevzema v svoje roke usodo Balkana, vstopa v evropski zbor velisil kot najmočnejši in najvažnejši činitelj jugovzhodne Evrope — kot predhodnik balkanske velesile.« — »Obzore« je torej mnenja, da napoči z vlado RR v naši državi zlata doba. Da bi iskren sporazum znatno pripomogel k notranji konsolidaciji, je gotovo, toda vsiljuje se vprašanje, mislijo-li radičevci v resnici iskreno s tem sporazumom? To šele pokaže bodočnost. Pa tudi, ako se izkaže vsaka bojazen v tem pogledu za neutemeljeno, vendar pa je preopitistično, ako se Jugoslaviji z ozirom na ta sporazum pridaja kar položaj — balkanske velesile! Do velesile je pač še precej velik korak!

— Seja načelstva in izvršilnega odbora demokratske stranke se vrši v soboto dne 18. t. m. ob 20. v veliki dvorani Kazine. Na dnevnem redu je predvsem poročilo predsedstva o političnem položaju in o gospodarskem delu sedanjega parlamenta. Vstop je dovoljen samo proti vabilu.

— Vojaško delovanje sovjetske vlade na vzhodu. »Times« poroča iz Pekinga, da razvija po poročilih iz Mandžurije sovjetska vlada v Transbaikaliiji in Mongoliji veliko vojaško delovanje. V Urgi se izobražuje 4 tisoč Mongolov za oficirje rdeče armade. Pri izobraževanju služijo tudi letala in oklopni avtomobili. V Kalganu se nahajajo ruski inštruktorji pri četah generala Fenga. V mestu je 4000 moških čet v kitajski uniformi. Za transport iz Urge v Kalgan razpolaga Feng z več nego 300 avtomobilov. Po celi Mongoliji se gibljejo bolj ševiški agentje, ki hujskajo Mongole proti Tchang Tso-Ninu.

B. M.

Mož

(Mož, 40 let, tip moškega, ki spada k takozvanim mirnim temperamentom. Zena, kakih 30 let, plavalasa lepota, naivna koketka. Gost, 30 let, z očali, oblečen po vseh pravilih. Večerjajo. Služkinja je pravkar pospravila posodo.)

Mož: Zakaj ne naliješ? Sebi... Gost: Hvala. Za danes bo menda dovolj...

Mož: Baš danes ne, Danes imamo praznik, draga zena, kaj ti tudi ne veš tega? Slutil sem, da boš pozabila.

Zena (v zadregi): Danes?... Kaj je danes?

Mož: No, no, kaj res ne veš? Desetletnica našine poroke. Misliš sem nanjo ves mesec in zdelo se mi je, da misliš tudi ti... Res, imela si drugo opravilo. Artur, nalij! O, te ženske!

Gost (naliva): Živela desetletna zakonska sreča! (Trči z ženo). Stari moj prijatelj, še na mnoga leta! (Trči z možem.)

Mož: Živela desetletna zakonska sreča! Priznava si to, draga zena: deset let sva bila blažena, zelo, zelo blažena...

Zena: Da.

Gost: Živela večna sreča! (Nalije.) Mož: Če bi bilo vedno tako. Vidi se ti, Artur, da si zelo mlad. Kako dolgo smo pravzaprav že znani?

(Gost in zena se spogledata.) Mož: Menda takole poldrugo leto, kajne, draga zena?

Zena: Prav zares, ne spominjam se več dobro.

Mož: Ne spominjaš se? Čakaj, pomagaj ti.

Zena: Nikar, saj to ni tako važno. (H gostu.) Želite črno kavo?

Gost: Prosim. (Zena odgovori.)

Mož: Že poldrugo leto naujo poznaš, pa vendar govriš o večni sreči... Gost (sname očala in pogleda ženo): Ne razumem te... Kaj ima opraviti s srečo to, da smo znani?... Z vajino srečo? Kaj, mar še vedno?... (Vstopi služkinja.)

Zena: Prinesite črno kavo! (Služkinja odide.)

Mož: O čem smo že govorili? Aha, o sreči! O takih rečeh govorimo samo postopajo ali gizdalini. Toda!... no, če ga ima človek malo pod kapo in če je dobre volje, si lahko dovoli tudi to. (Zelo resno.) Za rodbinsko srečo je potrebna tretja oseba, da to srečo vidi. Ta tretji si ti. S tvojim posredovanjem se zavdava, da sva srečna Da, brez tebe bi pa res ne bila, Zakonsko slogo in vzajemnost primerjava s tvojo osamljenostjo... Gotovo je mnogo takih, ki nam zavidajo to srečo...

Zena: Toda prosim te, kaj pa klepetiš! (Služkinja prinese črno kavo in odide.)

Mož: Artur, ne taj, da mi zaviđaš... Kolikokrat si doma v svoji postelji sanjal o moji ženi?... Draga, polož mi v kavo še kosček sladkorja; saj veš, da imam rad sladko...

Gost: Toda, Vladko, ti brbljaš gluhosti, Milostiva, kajne da imam prav...

Zena (porine od sebe skodelico): Zdi se mi, da si pogledal pregloboko v kozareček.

Mož: Tri kozarce imamo... Aha, zdaj se spominjam kdaj sva se seznanila z Arturjem. Nekega dne sem prišel iz urada slabe volje in nervozen. Imeli smo domačo zabavo, ki se je udeležil tudi gospod z očali. To si bil ti. Dopol dne sem si pošteno sprl s šefom. Če se prav spominjam, sem prišel v pisarno pol ure prepozno. To se je včasih pripetilo. Toda takrat je bil šef kakor blažen... Rjovel je: tega ne trpiš! Tak

Mož: Tri kozarce imamo... Aha, zdaj se spominjam kdaj sva se seznanila z Arturjem. Nekega dne sem prišel iz urada slabe volje in nervozen. Imeli smo domačo zabavo, ki se je udeležil tudi gospod z očali. To si bil ti. Dopol dne sem si pošteno sprl s šefom. Če se prav spominjam, sem prišel v pisarno pol ure prepozno. To se je včasih pripetilo. Toda takrat je bil šef kakor blažen... Rjovel je: tega ne trpiš! Tak

Mož: Tri kozarce imamo... Aha, zdaj se spominjam kdaj sva se seznanila z Arturjem. Nekega dne sem prišel iz urada slabe volje in nervozen. Imeli smo domačo zabavo, ki se je udeležil tudi gospod z očali. To si bil ti. Dopol dne sem si pošteno sprl s šefom. Če se prav spominjam, sem prišel v pisarno pol ure prepozno. To se je včasih pripetilo. Toda takrat je bil šef kakor blažen... Rjovel je: tega ne trpiš! Tak

Mož: Tri kozarce imamo... Aha, zdaj se spominjam kdaj sva se seznanila z Arturjem. Nekega dne sem prišel iz urada slabe volje in nervozen. Imeli smo domačo zabavo, ki se je udeležil tudi gospod z očali. To si bil ti. Dopol dne sem si pošteno sprl s šefom. Če se prav spominjam, sem prišel v pisarno pol ure prepozno. To se je včasih pripetilo. Toda takrat je bil šef kakor blažen... Rjovel je: tega ne trpiš! Tak

Mož: Tri kozarce imamo... Aha, zdaj se spominjam kdaj sva se seznanila z Arturjem. Nekega dne sem prišel iz urada slabe volje in nervozen. Imeli smo domačo zabavo, ki se je udeležil tudi gospod z očali. To si bil ti. Dopol dne sem si pošteno sprl s šefom. Če se prav spominjam, sem prišel v pisarno pol ure prepozno. To se je včasih pripetilo. Toda takrat je bil šef kakor blažen... Rjovel je: tega ne trpiš! Tak

Mož: Tri kozarce imamo... Aha, zdaj se spominjam kdaj sva se seznanila z Arturjem. Nekega dne sem prišel iz urada slabe volje in nervozen. Imeli smo domačo zabavo, ki se je udeležil tudi gospod z očali. To si bil ti. Dopol dne sem si pošteno sprl s šefom. Če se prav spominjam, sem prišel v pisarno pol ure prepozno. To se je včasih pripetilo. Toda takrat je bil šef kakor blažen... Rjovel je: tega ne trpiš! Tak

zgoditi to še enkrat, boste že videli... Če pomislim, kako sva bila prijatelja celi dve leti! Kako dolgo se že poznavata, Artur?

Zena: Saj si vendar prav kar povedal, da poldrugo leto. (Se ozre na gosta.)

Mož: Res, kako naglo sva se sprijaznila. Pa pijva! Živela zakonska sreča! (Pije.) Vidiš, draga, danes bi lahko nosila tisti krasni kolje, ki si ga plačala tako drago, kdaj si že kupila to reč?

Zena (jezno): Ne spominjam se.

Mož: Zabavno, prav ničesar se ne spominjaš (Vsi trije nekaj časa molče)...

Bogme, kako smo utihili. Zdi se mi, da sem govoril prej zelo glasno in zato zdaj molčimo. (Si prižge cigareto.)

Ljudje bi ne smeli piti, ker postanejo v pijanosti preglašni, jaz n. pr. ne ljubim preveč živahnih ljudi, ker so navadno glupi in predrzni...

Zena: Ne odvisno od tega...

Mož: Ne samo od tega... Kaj hočeš reči s tem?

Zena: Nič, kar tako...

Mož: Prav imaš. Človek bi ne smel govoriti o stvarih, ki imajo svoj pomen.

Gost (pogleda na imalo): Oho, enajst je že...

Mož: Saj še ni pozno... Upam, da pojdeš od nas naravnost domov.

Gost: Seveda.

Zena: (vstane): Na zdravje!

Gost (vstane in pogladi ženo po roki): Na zdravje!

Mož (obsedi): Nikar še ne odidi! Rad bi te nekaj vprašal.

Gost (sed): Izvolil!

Mož: Tudi ti sedi, draga! (Zena sede.) No, ne delajta tako resnih obrazov! Stvar je čisto nedolžna. Kdaj se jutri sestaneš?

Zena (prebledi in se začne nervozno ozirati):

Gost (plane ves blede): Kako to misliš? Kaj brbljaš?

Mož: Nič, nič! Kakšen hrušč je to? Kako se mora človek tako razburiti? Zdi se mi, da sem sam kriv. Moj glas je bil zopet preveč živahen. Le pomirita se! (Nalije.) Živela desetletna zakonska sreča! Deset let živim od tega, kar dajejo moji prijatelji moji ženi...

Zena: Jezus Marija!

Gost: Toda... Ladislav... vprašam te...

Mož: Sta zelo razburjena! To je vajina napaka. Zakaj nisi tako mirna, kakor jaz?

Zena (plače):

Mož: Nočem, da bi vedela situacijo v romantičnih barvah. Moji možgani so zelo disciplinirani. Če želim, pa ne bom več govoril o tem! (Dvigne svojo čašo.) Živela deset...

Gost (mu izbije iz rok čašo). No dobro, pa govorimo o tem... Kaj hočete?

Mož (navidez zelo presenečen): Oho, nikar ne mislite, da sem bedast... Moj šef je bil grobian, ker sem prišel v pisarno pol ure prepozno. V dveh letih se to ni pripetilo. Čez pol leta boš tudi ti grob z menoj.

Zena (plane po koncu in hoče oditi):

Mož: le ostan!... samo par minut še...

Da, hotel sem reči, da vem vse. Ze dve leti vem vse. Tudi to mi je znano, kar se je zgodilo poprej...

Zena: Ubi me!

Gost: Na razpolago sem vam!

Mož: Fej, kako ordinerno je vse to!

Ubi me! Se dobro, da ne porečeš, naj odsekam tvojemu ljubčku glavo. Poznam to mesarsko romantiko! Pa si vendar ne domišljaš, da se bom s teboj dvobojeval?

Gost (pomirjen): Milostiva, pojli! Spremim vas k roditeljem...

Mož: Kolika plemenitost! Zda, pa že razumem, kje je tista radodarnost in plemenitost, iz katere so tekli prišedeni denarji moje žene, poznam izvor toli-

kih dragih prstanov in šopkov... Gostovo se pripetilo čisto...

Zena: Vladko!... Usmili se me (Plače).

Mož: Vedel sem to! Vse sem vedel! Zda govori iz mene vino, vse iz

TIPICNA ULICA V AMSTERDAMU.

V kraljestvu nesmrtnih

se imenuje naš novi roman, ki začne izhajati v »Slov. Narod« v soboto. Kakor srečamo nit se vleče skozi vsa poglavja tega zanimivega romana spoznanje, da človeška sreča na zemlji ni odvisna od zlata ali draguljev, od razkošja in razuzdanosti, nego da je določil stvarnik človeku delokrog, v katerem mora priti do popolne veljave človeški razum in duhovne sile, ki poznajo samo plemenite, vzvišene cilje. Pisateljica Križanovska je zbrala v tem romanu toliko življenjske modrosti, da ima njeno delo navzlic bujni fantaziji trajno vrednost. Posebno naše čitatelje bodo z romanom gotovo zadovoljile, ker obravnava pisateljica v njem najbolj pereča vprašanja ljubezni, zakonske zvestobe, razmerje moža do žene in tako dalje.

Da je roman »V kraljestvu nesmrtnih« res izredno zanimiv in napet, pričajo že poedina poglavja, ki so naslovljena tako-le:

1. Lastnik življenjskega eliksirja in nezmerne bogastva.
2. Morgan — vata dedič in ženin prelestne vdove.
3. Morgan se seznani z Ahasverom in Letečim Holandcem.
4. Leteči Holandec pripoveduje o svojih čudovitih doživljajih.
5. Morgan v vrtincih pariškega življenja.
6. Umorjena in vendar živa krasotica Lilijana.
7. Začarani krog in čudovita prikazen udeležencev križarskih vojn.
8. Morgan odpotuje v Indijo, ker se zahtuje v krasotico Nurjadi.
9. Morgan se sestane v Himalaji s poznanimcem vseмирnih tajnosti Ebramarom.
10. Življenjski eliksir reši Lilijano strašnih muk.
11. Morgan pri svoji soprogini Nari v Benkah.

12. Narajana — vampir preganja svoje naslednike.

13. Nara in njeno čudovito življenje.

Vsako teh 13 poglavij je polno napetih senzacij, v vsakem najde čitatelj bogato razvedrilo. Pisateljica je tako spretno preplela preteklost s sedanjostjo in bodočnostjo, da se človeku zdi, kakor bi živel sam sredi nesmrtnih junakov in junakinj tega redkega romana. A. V. Križanovska je vzela snov za to delo iz okultizma, ki že davno zanima mnoge odlične možje. Posrečilo se ji je rešiti problem telesne nesmrtnosti, ki zanima zadnje čase tudi znanstveni svet. Toda življenjski eliksir — to močno sredstvo proti smrti — ne more človeka osrečiti. Nasprotno, večno življenje bi pomenilo vsega največje nesrečo, ker se človek preoble v nje, njegovo telo je utrjeno in si želi počitka. Smrt je naša dobrotnica. Bogastvo in razkošje je le trenotna prevara. Človek spozna, da je na svetu vse minljivo in to spoznanje mu vzame vsako veselje do burnega življenja.

Tako nas vodi pisateljica v duhovni svet, s katerim je združeno tudi obširno področje človeških strasti in slabosti. Greh kriči po kazni, morilca Narajano in Letečega Holandca muči vest. Oba morata prenašati strašne muke, ker sta prešla nedolžno človeško kri. Krasotica Nara spozna moške laži in hinavščino, zato se smeje tretjemu možu, ki ji prisega večno zvestobo.

Sploh je roman »V kraljestvu nesmrtnih« vseskozi tako zanimiv in poučen, da bo vsakomur žal, ako ga ne bo čital. Opozorjamo ljubitelje zanimivega čtiva, naj se še pravočasno naroče na naš list, ker pričemo znovim romanom kot rečeno, že to soboto.

Prosveta

Srednje šole v ljubljanski oblasti

Ob sklepu šolskega leta 1924/25 je bilo na srednjih šolah ljubljanske oblasti 2902 učencev in 691 učenk, skupaj 3593. Po obiskovanosti si sledijo zavodi tako-le: 1.) I. državna gimnazija v Ljubljani: 708 (med temi 76 učenek); 2.) drž. realna gimnazija v Ljubljani: 603 (74); 3.) drž. realna gimnazija v Ljubljani: 603 (74); 4.) škof. gimnazija v St. Vidu: 316; 5.) mestna ženska realna gimnazija v Ljubljani: 311 (je imela le 6 razredov); 6.) III. drž. realna gimnazija v Ljubljani: 291 (68); 7.) drž. realna gimnazija v Novem mestu: 284 (55); 8.) drž. gimnazija v Kranju: 279 (46); in 9.) drž. realna gimnazija v Kočevju: 181 (34), ki je imela le 6 razredov.

Po poklicu staršev pripada razmeroma največji odstotek ljubljanskih srednješolcev drž. uradniškim in učiteljskim krogom; tako na I. drž. realni gimnaziji 52 %, na III. realni gimnaziji 41,5 %, na I. drž. gimnaziji 34,6 %, na realni 29 %, na mestni ženski realni gimnaziji pa 50 %. Tudi na ostalih gimnazijah je nad četrtino učencev iz uradniških slojev: v Novem mestu 39 %, v Kranju 27 %, v Kočevju 28 %, na škof. gimnaziji v St. Vidu pa jih je iz teh krogov le 14,2 %. — Iz družin zdravnikov, odvetnikov, notarjev in zasebnih uradnikov odnosno trgovcev in obrtnikov jih je bilo na I. drž. gimnaziji v Ljubljani 10,4 %, odn. 18,7 %; na II. drž. realni gimn. 12,9 %, odn. 22,4 %; na III. drž. realni gimn. 22,1 %, odn. 25,5 %; na mestni ženski realni gimnaziji 15,6 %, odn. 23,4 %; na gimnaziji v Kranju 8,5 %, odn. 27,9 %; na realni gimnaziji v Novem mestu 9,4 %, odn. 15,7 %; na realni gimnaziji v Kočevju 12,7 %, odn. 19 %; na škof. gimnaziji v St. Vidu pa 6,3 %, odn. 28,5 %. Zato pa je na tej gimnaziji najmočnejši odstotek kmetijskih sinov, namreč 41 %, dočim je na mestnih zavodih dandanes številno učencev iz poljedelskih krogov prav majhno: v Ljubljani (po zavodih, kakor so prej navedeni): 15,8, 4,4, 5,3, 5,6 in 2,6 %. Nekoliko več jih je na podeželskih gimnazijah: v Novem mestu 19 %, v Kranju 18,3 % in v Kočevju 16 %.

Po narodnosti so bili učenci (učenke) v ogromni večini Slovenci, odnosno Hrvati ali Srbi. Razen teh je bilo 29 ostalih Slovanov, 87 Nemcev in III. drž. realni gimnaziji v Ljubljani 46, v Kočevju 23 in 2 Italijana; zgolj Slovence imajo gimnazije v Kranju. Novemu mestu in St. Vidu.

Učni uspehi koncem šolskega leta so bili naslednji, po teh-le kategorijah: 1.) izdelali z odliko; 2.) dovoljno izdelali; 3.) z dovoljenjem ponavljalnega izpita (iz enega ali dveh predmetov); 4.) niso izdelali (vse v odstotkih): Ljubljana, I. drž. gimn. 23,7, 55,9, 23, 51; II. drž. real. gimn.: 8,6, 65, 10,1, 5,8; III. drž. realna gimn.: 18,36, 53, 19, 3,1; drž. realka: 5,15, 66,1, 22,6, 4,7; mestna ženska realna gimn.: 14, 61,6, 19, 5; Kranj: 11,8, 66,3, 17,9, 3,2; Novo mesto: 11,9, 59,8, 21,1, 6,7; Kočevje: 20,5, 67,2, 9,4, 2,7; St. Vid: 22,5, 61,7, 14,2, 1,6. Nad 20 % odličnikov imata tretji gimnaziji v St. Vidu in v Kočevju, na teh dveh zavodih jih je tudi nad 80 % sposobnih za prestop v višje razrede, na ostalih pa od 69 do 78 %. Naravno, da se po dovršenih ponavljajih izpitih (v avgustu) odstotki pozitivnih uspehov, a tudi negativnih uspehov zvišajo.

Višji tečajni izpit (maturu) je opravilo z ugodnim uspehom 176 učenecv (med temi 33 učenek); 19 jih je odklonjenih na 3 mesece, 9 pa 1 leto. — Nižji tečajni izpit je dovršilo z ugodnim uspehom 339 (74), na 3 mesece odklonjenih je 39 (15), na leto dni 7.

Novo šolsko leto se prične dne 1. septembra. V času od 24. do 31. avgusta se morajo opraviti vsi ponavljajni (razredni) in naknadni izpiti. Posledje se šolsko leto ne bo več delilo v dva semestra, temveč v tri trimestre (trimesečja): prvo pa dne 28. februarja. Izpitičevala (uverjenja) bodo učenci prejeli le koncem šolskega leta; trimesečni uspehi pa se bodo zapisovali v »dišaske knjižice«, ki jo bo moral vsak učenec vedno s seboj nositi kot legitimacijo.

Po hrvatskem Primorju

(Povodom izleta zbora učiteljskihnikov.)

Rab, 7. julija.

Po precej hudi vožnji smo prišli v Senj. Po sprejemu smo obedovali v hotelu »Nehaj«, nato smo si ogledali mesto. Tu so nas zadržali in smo se zvečer z jugoslovenskim Sokolom udeležili serenade in obhoda po mestu povodom 1000-letnice hrvatskega kraljevstva. Zvečer smo improvizirali v Sokolski dvorani koncert, naslednji dan pa smo se udeležili svečane maše povodom omenjene proslave. Z godbo in a streljanjem iz topov se nas spremljali na parnik. Zvečer slijaj sprejem na Rabu. Koncert poln, polo se je v dobrem razpoloženju. Sedimo na obrežju in gledamo na temnomodro morje. Nameravani izlet v Ba-

sko smo morali odložiti za en dan, kar je bilo z ozirom na oddih potrebno. Vendar so nas tam pričakovali dobri prijatelji, predvsem lastnik hotela Velebit, g. Anre Todor, ki je oskrbel prenočišča in nam splošno omogočil naše bivanje v Baški. Požrtvovanemu in dobremu našemu prijatelju g. Tudorju našo iskreno zahvalo! Med tem je zahteval otok Krk naš prihod. Tam se bje oster nacionalni boj, zato je bil naš prihod tjakaj še bolj važen. Sprejeli nas je na pomolu ves narodno čuteči krški svet, med drugimi dr. Brovet, starosla Jugoslovenskega Sokola, mesto je bilo v zastavah. Istotako so posetili koncert vsi narodni domačini, letoviščarji, a tudi italijanski konzul z rodbino. Koncert je bil vihar-nem odobravanju sijajno uspel. Spremljani od množestvne množice smo se na motornem čolnu vrnili v Baško nazaj. Baška je cvet hrvatskega Primorja, udobnost in stanovanjske prilike kar najugodnejše. Ne neradi so nas pustili prijatelji, ko je hotela navdušena mladina podaljšati bivanje za en dan. Vožnja na Sušak je utrjenemu zboru odkrila še enkrat lepoto prebujene poti. Dospeli smo na Sušak, smo si po kosilu ogledali mesto, baroško luko in obiskali Reko. Preko Karlovca smo se vrnili v Ljubljano nazaj. Truda in skrbi je bilo obilo. Mnogokrat je šla trda, bili so trenutki polni dvomov, a energična odločnost pevovodje in vztrajnost pevcev in pevk je odločila v naš prilog. Vrnili smo se zdravi in polni vere v svojo domovino, ki je vse premalo poznana in ljubljena. Kar smo videli in doživeli, nam je utrdilo vero v njeno prihodnost in v nezlomljivo moč naše narodnosti. In s tem je bil izpolnjen namen naše ekskurzije. Želimo le, da bi nas javnost tudi v bodoče podpirala, kot je to storila v odlični meri do sedaj. Hvala vsem prijateljem!

Potovalci

★ ★ ★
— Slovensko »Marijnetno gledališče Atena« bo letošnje jesen spet odprlo svoj mali hram naši mladini, ki bo spet imela priliko ob nedeljskih popoldnevih zabavati se ob Gasperčku in živeti nekaj ur v kraljestvu palčkov in pravljic. Pa tudi odrasli bodo utegnili najti čistega ugodja v tem malem svetu, ki po svoje predstavlja gibanje življenja. Da pa bo naše marijnetno gledališče moglo v vsem zadostiti svoji nameni se uprava in vodstvo obračata tem potom na javnost in sicer na vse one, ki imajo veselje do igralskih nastopov, da bi proti za to določeni nagradi sodelovali kot igralci in voditelji lutk. Vodstvo bi potrebovalo okrog šest moških igralcev in vsi tisti, ki čutijo za to udeleževanje veselje, naj se v najkrajšem času javijo pisмено (z natančnim naslovom) pri vratarju Ljubljanske kreditne banke, nakar jim bo vodstvo gledališča pisмено poslalo povabilo za to določeni sestanek. Uprava in vodstvo marijnetnega gledališča Atena.

— Nova medicinska knjižica. V založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani je pravkar izšla knjižica: Pet let ginekologije in porodništva. Iz bolnice za ženske bolezni v Ljubljani. Poroča prof. dr. Alojz Zalkar, ravnatelj bolnice. Cena 60 Din, s poštnino 61,50. Poročilo podaja pregled ginekološkega in porodniškega dela za dobo petih let. Name-njeno je predvsem strokovnim zdravniškim krogom, katere bo zanimalo notranje strokovno delo, izvršeno v enem petletju, in katerim bo podalo na kratko sliko modernih ginekoloških in porodniških diagnostičnih in terapevtskih metod. Poročilo pa je zanimivo tudi za ono našo javnost, katero zanima zdravstveni napredek zadnjih petih let in katera se po poklicu ali nagajenju peča z javnozdravstvenimi vprašanji.

— V poglavju »Ginekološki oddelek« je podan sumaričen pregled ginekoloških primerov. Posebna poglavja so odmerjena materničnemu raku, nosečnosti izven maternice in splavu. — Pod naslovom »Porodniški oddelek« razpravlja poročilo v splošnem o poslovanju porodnišnice, na kateri je bilo v petih letih nad 4000 porodov. V nadaljnjih poglavjih so podana kritična poročila o operativnih porodih, o cesarskem rezu, o eklampsiji, o predležeh placenta ter o refleksijskih težavah. V zadnjem odstavku poroča asistent dr. T. Cizelj o teshih medicinah. — Knjižica prinaša šest slik iz bolnice, osem statističnih diagramov in večje število preglednih tabel.

— Razstava del kiparja brez roke. V enem umetniški salonov v Varšavi je razstavljal vrsto svojih del mladi poljski kipar Lopuzanski. Kritiki pravijo, da je on eden najboljših zastopnikov sodobnega poljskega kiparstva. Dela so toliko interesnejša, ker je njihov tvoritelj vojni invalid. Svoje delavnice ima v podzemskem stanovanju in živi v revnih razmerah. Prav bi bilo, da se mlademu umetniku omogoči mirno delo in eksistenco.

— »Ženski Svet«. Sedma številka prinaša sledečo vsebino: Srečko Kosovel: Obrazi in duše XXV. Utva (Ljudmila Prunkova); — Utva: Dve debeli solzi, Idila, Tolovalji (pesmi); Fr. Bevč: Ubožica; Tone Gaspari: Cvetovita pisma; A. Negri-Gradnik: Dekla; Iv. Vovk: Dostojevski in njegove žene; M. Bartol: Jugoslovenske umetnice 5. Karolina Bulovec; (S.) Naši ženski zavodi; Vauk: Porcelan; dr. Fr. Debevč: Osnovni nauki o kozmetiki. Izvestja: Naše delo; Po ženskem svetu; Materinstvo; Hizičena; Gospodinjstvo; Kuhinja; Iz naše skrinje; Književna poročila. Priloga prinaša zopet lepe motive za risanje, krog in vzorce vezin za roket. Vprašanja, odgovori in pogovori. »Ženski svet« izhaja že tretje leto v Trstu. Bogata in pestra vsebina lista kakor lepe in praktične priloge za ročno delo; vse to dela list tako priključljivo, da se je tudi v Jugoslaviji povzpelo do tako visokega števila naročnic, kakor še doslej noben drug slovenski ženski list. Naroča se pri upravi za Jugoslavijo v Ljubljani, Karlovska cesta 20/I. Letna naročnina Din 64, polletna 32. Novim naročnikom so na razpolago še vse letošnje številke

— Iz londonskega glasbenega življenja. V Haslemere v Londonu se bo vršilo od 24. avgusta do 5. septembra glasbeno slavlje za komorno glasbo iz 16. in 18. stoletja pod vodstvom Arnolda Dolmetscha, po svojem umetniškem prozvajanju predklasične muzike znanega londonskega dirigenta. Interesantni program je sestavljen po kompozicijah in deželah in obsega samo prvovrstne točke. Koncerti se bodo izvajali zgodovinsko točno na takrat v rabi se nahajajočih instrumentov s potrebnimi pripombami in pojasnili.

Sodišče

Ljubljana, 14. julija.

— Smrtno poveljena na Karlovski cesti. Dne 15. januarja je Kalanov hlapec Ciril Terlep pripeljal z Dolenskega velik voz svinj ter pred Šarčovo hišo na Karlovski cesti tako nepredvidno zavil, da je zadel ob tam stoječi voz, na katerem je sedela 69-letna kmetica Marija Hren iz Perovega. Radi sunka se je voz prevrnil ter je padla ženska pod voz in dobila tako težke poškodbe, da je par tednov nato umrla. Terlep, ki je znan surovež, se za nesrečo sploh ni brigal, temveč se je odpravil naprej. Sodišče mu je prisodilo šest tednov poostregega zapore. Terlep je bil tako presenečen, da je predsedniku zaklical: »Ljuba duša, to je preveč!«

— »Ravbarji!« Ko je prišel davčni iztirjalec Novak k pletarskemu mojstru F. Beljanu na Vinjah pri Dolu ter zarubil nekaj gotovine, je ta kričal: »To ste ravbarji, vdrli ste v hišo in mi denar s silo vzeli!« Beljan se obsodi na 50 Din globe in 50 Din takse.

Sport

Kolesarstvo in sportna razstava

Za dobo letošnjega ljubljanskega vele-seljma vrši se zajedno »Sportna razstava«. Kolesarstvo iz Slovenije ima priliko pokazati velik razmah v tej sportni panogi, katera je stara pol stoletja. Z ozirom na kratak čas, kateri nas loči do razstave, prosim tem potom vse kolesarske klube Slovenije in tudi posamezne gospode, kateri so svoj čas delovali na kolesarsko sportnem polju, da bi do srede dne 15. t. m. pripravili ves material, kateri bi bil za razstavo (stara kolesa, slike, kolajne, darila, sportne drese, brošure itd. V svrhu sestave širšega odseka za kolesarsko sportno razstavo sklicujem v sredo dne 15. t. m. ob 8 zvečer sestanek, kateri se vrši v restavraciji Miklič v Kolodvorski ulici. Tega sestanka naj se sigurno udeležijo vsi gg. starejši kolesarski sportniki ter vsaj po eden zastopnik kolesarskih klubov Slovenije. Uspeh kolesarske razstave bo gotovo odvisen od skupnega delovanja, vsled česar prosim vašo sigurno udeležbo. Kolesarsko sportski Zdrav! Kolesarski podsavez Slovenije. — Referent za sportno razstavo.

Sport na visokih šolah

Dolgo časa že posvečajo nekatere vlade v Ameriki veliko pozornost telesnemu razvoju mladine. Zavedajo se tega, da je sport za zdravje in blagor ljudstva velikega pomena. Leta 1905. je izdalo v Ameriki na leto povprečno 150 univerz 12 milijonov frankov za telesne vaje. Istega leta je izdalo mesto Chicago 20 milijonov frankov za javna igrališča, za parke v mestnem obseju Manhattana je porabil New York l. 1904. znesek 75 milijonov frankov. Teh par števil kaže, kako je cenim praktično misleč Američan že pred 20 leti vrednost telesnih vaj. Sedaj se godi to še vedno v večji meri. Pa tudi v Evropi se ponekod skrbi za telesno vzgojo. Sportni prostor univerze v Giesenu v Nemčiji je velik 35.000 kvadratnih metrov in obsega razna igrišča, progo za tekmo, tribuno za gledalce itd. Sportni prostor v Berlinu vsebuje 10 ha. Zgradba je stala 90 tisoč mark. Na prostoru je velika dvorana, tribuna, shramba za orodje, prostori za tekme, sanitetne sobe itd. Tudi Francija se briga za akademski sport. Leta 1923. je dobil »Paris Universite Club« stadion v bližini vseučilišča, obseg je velik in naprave raznovrstne. Prostora je na stadionu za 30 tisoč ljudi. Sedaj se vrše tudi v Švici priprave za dvigovanje visokošolskega sporta. Taka potreba je očitna tudi v naši državi.

★ ★ ★

— Svetovni rekord v metu krogel! Povodom lahkoatletskega mitinga Jugoslavija-Češkoslovaška se je povdarjalo, da je gđc. Vencova (ČSR) postavila nov svetovni rekord v metu krogel z 840 cm. To je vse-kakor pretirano, kajti svetovni rekord v metu krogel drži gđc. Grasse (Nemčija) z 930 cm. Gđc. Vencova je postavila samo nov češkoslovaški rekord.

— Drobne sportne vesti. Kakor čuje-mo, zapusti popularni centerfor SK Ilirije Ilirije Ljubljano, ker gre na svoje novo službeno mesto v Beograd. Tam se baje prijavl za BSK. — Vrančič, dosedanjí leví krilec Primorja, se vrne v svoj matični klub Ilirijo, nasprotno pa pristopi gđc. Kršič (Ilirija) k SK Primorje. — Mantler, napadalec Gradnjanskega, odpotuje na službeno mesto v Lukovec v Bosno, kjer bo igral za tamošnji klub »Solvay«. Tudi Götz zapusti Zagreb in pristopi k sarajevskemu Sašku.

— Kohanamoku rešil 14 oseb. Znani in glasoviti plavalec Duke Kohanamoku se je nahajal pred kratkim na obrežju v Los Angelesu, ko se je nenadoma prevrnil velik čoln in so vsi na krovu se nahajajoči padli v vodo. Kohanamoku je naglo skočil v vodo in z ogromnim naporom je rešil gotovo smrti 14 oseb, sedem oseb pa je utonilo. Časopisje zahteva, da bivšemu svetovnemu prvaku prizna nagrado iz Carnegieve ustanove. Kohanamoku je na olimpiadi leta 1920 postavil nov svetovni rekord na 100 metrov v 1 minuti in 1 sekundi.

— Novi svetovni plavalni rekord. St. byll Bauer, najboljša ameriška plavalca, je izboljšala svoj svetovni rekord v hrbtnem plavanju na 200 m s 3:00,5. (Prejšnji rekord 3:38).

— Bob Sibyll je v prsnem plavanju na 200 yrdov postavil nov svetovni rekord v 2:35,6, ki ga je doslej držal Rademacher (Nemčija).

— Češkoslovaška zmaga v lahkoatletskem damskem mitingu nad Jugoslavijo? tako čitamo v nekem praškem listu in poleg tega se dostavlja, da je Češkoslovaška zmaga popolnoma sigurna. Citirajo se tudi samo rezultati čeških sportnic. Malo več objektivnosti bi vsekakor pričakovali! Povdarjamo, da je zmaga Jugoslavija 4:31:30 točkami.

— Novi češki lahkoatletski rekord. Povodom mitinga Sparte v Pragi (13. t. m.) je bilo postavljenih več novih čeških lahkoatletskih rekordov. Na 3 angleške milje je Dvořak postavil nov rekord v 15:20,8, nov rekord v metu kopja je postavil Koczan Sparta s 55,57, v enournem teku je Hoffmann dosegel 17,085 metrov.

Julijska krajina

— Izpiti na tehničnem zavodu v Idriji. Te dni so se vršili izpiti na tehničnem zavodu v Idriji imena abiturientov so: Beričič Julija, Bratuž Anton, Jurman Florijan, Moč-nih Fran, Moravec Viktor, Seljak Marijan, Štravs Marija, Troha Ivana, Vidmar Marija, Zazula Pavla, vsi iz Idrije; Janež Josip iz Tolmina, Lapanja Avgustin z Grahovega, Magajna Viktor iz Divače, Ostan Boris iz Boveca, Podveršič Albin iz Vipolže v gorških Brdih, Rustja Slavko iz Ajdovščine, Rutar Fran iz Ljubinja, Sanein Vsevolod iz Škedenja pri Trstu, Stepačič Maks iz Renč, Veseč Gvidon iz Trsta.

— Cerkev v Barkovljah okradena. V župno cerkev v Barkovljah pri Trstu so udri v noči na ponedeljek neznanj tatovi in odnesli razno dragoceno cerkveno posodo v veliki vrednosti.

— Aretacija steparja. V denarni zavod »Banca Commerciale« v Trstu je prišel mlad človek ter zahteval, da se mu po nalogu tvrdke »Societa Anonima di Trasporti« izstavijo trije čeki za znesek 10.237 lir. Pooblastilno pismo je izročil poslujočemu uradniku. V banki pa so hitro spoznali, da so podpisani prevarjeni, na kar so dali aretirati mladega človeka, ki se piše Marijan Pippav in je že dobro znan policiji in sodnji.

— Počitniška akcija. Danes se je odpo-ljalo iz Trsta večje število otrok na počitnice v Selce, Slavino, Koče, Matenjo vas, Orehek, Rakitnik, Zeje, Gabrovce in Postojno, druga skupina pa v Buhorje, Predmajno Gorenje in Belsko.

— Oropna berač. Beračil je okoli in na harmoniko igral Ivan Stojkovič. Ko se je vračal v Trst neko noč lanskega leta, sta ga napadla Marij Kranj in Alojzij Mrzek ter ga ubila in oropala. Plen je bil zela majhen, ker je bil Stojkovič star revež. — Pred poroto v Trstu sta bila večeraj obsojeni Kranj na 21 let in Mrzek na 17 let zapore.

— Videmski prefekt v Idriji in okolici. V soboto in nedeljo se je mudil videmski prefekt Ricci v Idriji in okolici, da razdeli prvo pomoč po poplavi prizadetim. V Spodnji Idriji mu je župan Burnik razložil škodo po poplavi. Prefekt mu je izročil 5000 lir za razdelitev. Enako svoto je dobil tudi župan iz Ledin. Posetil je tudi Cerčno in obiskal šolo ter pustil 500 lir za šolsko razstavo. Ob-čini v Idriji je dal 12.000 lir in za Dolé 3000 lir podpore za škodo po poplavi. Prefekt se je lahko prepričal, kako dobro in udano je slovensko ljudstvo ob meji. Povsodi je bil iskreno pozdravljen in sprejet in zastave so vihrale na vseh krahjih. V Idriji je bil na podprefekturi sprejem, na katerem so mu zastopniki ljudstva podali želje in potreba domačega prebivalstva.

Po svetu

— »Socialni pekel na Kitajskem. Conte Carlo Sforza, znani bivši italijanski zunanji minister, ki je deloval po vsej časi na italijanskem poslanstvu v Pekingu, je priobčil pred kratkim v »Corriere dela Sera« članek o kitajskem problemu. V njem govori tudi o razmerah v onih delih Kitajske, v katerih se je razvila neprimerno naglo industrija, ki je izzvala pravi socialni preobrat. Conte Sforza pripoveduje, kako se zlorablja delavne sile v raznovrstnih podjetjih. V Delti Jangtsekinga, v katerem leži tudi Shanghai, delajo v steklarnah otroci od 8 let dalje dnevno od 6. jutrtja do 11. ponoči v podnebu, ki je šest mesecev nepretrgoma neznošno vroče. V predilnicah je delovni čas le malo krajši, pa tudi tu so zaposleni otroci v trumah. Rudarji ostanejo dnevno 20 ur pod zemljo. Nedeljskega počitka ti reveži ne poznajo. Te strašne razmere so v kitajskem upravnem ozemlju enake, kakor v koncesijah pod tujo pravico. Vlada v Pekingu je sicer poskusila, da bi izvedla neke preuredbe in olajšave, pa ji ni uspelo. »Times« ima pogum, da še ne-akoko opravičuje ta socialni pekel v Shanghai, ki stoji pod egido ameriškega župana in mestnega sveta, v katerem je tudi 6 Anglezov in 2 Američana, in sicer s tem, da bi bili fabrikanti v Shanghai nezmerno konkurence, ako bi uvedli boljše delovne pogoje, kakor jih imajo oblasti na kitajskem upravnem ozemlju. To je poučen prispevek k odporu kitajskega ljudstva proti tujemu prituksu in izkoriščanju.

— Mednarodna zveza proti komunizmu. Je poslala vsem evropskim vladam, Zedinjenim državam in Japonski spomenico, v kateri zahteva sporazumno imitativno vseh vlad proti revolucionarnemu delovanju tretje internacionale. Spomenica opozarja, da zlorablja sovjetska poslanstva, trgovske in vojaške misije diplomatsko eksteritorialnost in mednarodno organizacijo Rdečega križa.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
OTON CHRISTOP

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 15. julija 1925.

Slovenska služba božja v Trnovi. — V Ljubljani. K članku »Reminiscenca« nam je priobčil stari trnovski župnik I. Vrhovnik naslednje dopolnilo: Staroslovenska sv. maša se je vršila v trnovski cerkvi na Ciril Metodovo nedeljo dne 6. julija 1902 ob 8. jutraj. Pel jo je še živeči dr. Anton Požar, tedanji rimskokatoliški kurat, znan bojevnik za vrnitev slovenske liturgije v naše cerkve. Naprosila ga je ženska CM podružnica šentjakobskotrnovska, hotela na ta način dostojno in v njunem duhu praznovati god sv. Cirila in Metoda. V škofiji niso vedeli, da se kaj takega pripravlja v Trnovi; vse se je vršilo po tistem, agitacija od osebe do osebe; »Slov. Narod« je dobil misljal, naj molči. Vedelo se je, da pade vsa stvar v vodo, čim zvedo o njej v škofiji. Trnovska cerkev je bila polna odličnega občinstva — celo iz Litije so prišli Cirilmetodariji, na čelu jim starosta Svetec — pa tudi domačinov je bilo mnogo, ko je pristopil k oltarju klagolija dr. Požar, kateremu je asistiral župnik. Navzočim so stopale solze v oči, ko so čuli veličja božja v svojem jeziku. Trnovski kor pod vodstvom tedanjega orgeljavca mestnega učitelja Fr. Trosta je krasno izvajal staroslovensko mašo in točno odgovarjal svečnikom. Vse je bilo jako zadovoljno in hvaležno dr. Požarju. Vse je prešinjalo želja, da bi se skoraj vrnila slovensčina kot obredni jezik v slovenske cerkve. Nekaj dni potem je bil župnik pozvan v škofijo, kjer je dobil najstrožji ukor, češ da »višji obzir« zabranjuje staroslovensko službo božjo: poklonil se je z zagotovilo, da ostane Ciril Metodovi ideji zvest do smrti. Glagoljaro druju Požarju je bila prepovedana maša v cerkvah ljubljanske škofije. Pripomniti treba, da se v trnovski cerkvi ob opisani priliki ni izvajala liturgija po volodnem obredu, kakor v nedeljo v stolnici, nego po rimskem, kakršne je naše ljudstvo vajeno in je radi kratkoče edino primerna za naše kraje. Tako staroslovensko mašo po rimskem obredu, navadno v krški, senjski in barski škofiji, si želimo in pričakujemo, da se nam o sklepanju konkordata dovoli.

Kralj na povratku v Beograd. — Nj. Vel. kralj Aleksander se je včeraj v spremstvu velikega župana dr. Vilka Balčiča odpeljal z dvornim vlakom iz Lesc proti Beogradu. Dvorni vlak je prispel v Ljubljano ob 20.7. Na kolodvoru so kralja pozdravili divizijski general Stojanović, ki ga je kralj sprejel v kupeju, in policijski ravnatelj dr. Gustin. Dvorni vlak je ob 20.14 nadaljeval vožnjo proti Zagrebu, kamor je prispel ob 23.30 po noči. Na kolodvoru so bil pri kraljevem prihodu navzoči armijski poveljnik general Matić, načelnik armijskega generalnega štaba polkovnik Stanislavjevič, policijski ravnatelj dr. Bedeković in drugi funkcionarji. Do Zagreba je sprenil dvorni vlak veliki župan dr. Vilko Balčič. Ob 23.50 je vlak odpeljal proti Beogradu. Kraljev prihod v Beograd je napovedan za 10.30 dopoldne.

Državni mejniki. — Ponavljajo se slučaj, da so razne osebe poškodovale ali odstranile državne mejnike na avstrijski ali italijanski meji. Tako počet je nima nikakega smisla, marveč je samo znamenje posurovelosti in nezaznavanja državnih koristi, poleg tega pa je tudi kot zlobna poškodba tuje lastnine strogo kaznjivo ter so storilci odgovorni za vsa škoda, ki jo s tem povzročajo državi. Vsi, ki prihajajo na državno mejo, se s tem opozarjajo, da pustite državne mejnike na miru, ker bodo oblastva poškodbo strogo zasledovala. Kdor pa zve za udeležence pri takem početu, je v javnem interesu dolžan, da jih prijaví oblastvom. Posebno apeliramo v tem oziru na turiste, ker je v nekaterih slučajih padel sum nanje.

Slovenska otvoritev dalmatinske železnice. Dne 25. t. m. se na slovesen način izročí javnemu prometu nova železniška proga Gračac-Knin, s katero je ustvarjena direktna zveza Šibenika in Splita, to je Dalmacije, z zaledjem. Otvoritveni vlak odide iz Zagreba, glavni kolodvor, dne 24. julija ob 22.27 in prispje v Gračac 25. t. m. ob 5.55, v Knin ob 9.50, v Šibenik ob 13.20 in v Split ob 19.10. Vlak se vrne iz Splita 27. t. m. ob 13. in prispje v Zagreb 28. t. m. ob 3. Dne 26. t. m. se v Splitu otvori tudi I. Jadranska razstava z odsekoma za vna v Šibeniku. V Splitu se ta dan tudi odkrije spomenik dalmatinskemu pesniku Marku Maruliću. Spomenik je delo mojstra Meštrovića.

Z Viča nam pišejo: Klerikalci so poslali poročilo v »Slovenca« o zadnji občinski seji. Zaman smo pričakovali klerikalnih poročil o raznih drugih sejah, v katerih so se sprejeli koristni predlogi te ali one stranke; pač pa prihajajo dopisi klerikalcev takrat, kadar se jim nudi prilika, da lahko koga napadejo. Ubožnica, to je lajna, katero goni g. Kušar od sebe do sebe, ne pove pa, kako in kdaj in s kakimi sredstvi se naj zgradi! Celo g. župnik sam ima že dosti njegovega tarnanja in ga je moral zadnjič zavrniti. — Drugi del dopisa pa je posvečen sokolski slavnosti prošle nedelje. Saj vemo, kaj vas boli! Zavist in spoznanje, da nimate več tiste moči, da bi mogli ukazovati po občini, kakor svoje čase, ko je bil župan ali pa šolski vodja vasa čunja, s katero ste pomateli toliko časa, do sta se ti dve vaši žrtvi za lastno končali. Tudi mi vas vprašamo: ali gava last je bila takrat občinska hiša ali šola, ko je raz ti dve poslopji visela na čast školu zastava? Takrat ste se vi gospodarili po občini, toda sedaj vam je odklenalo za vedno. Vsa čast gospodu županu in gospodu šolskemu upravitelju, ki vesta, kaj delata in samostojno mislita. Bodite uverjeni gospod-

je, da vas ne bo rešilo ne jadikovanje ne zmerjanje, ker je ravno zadnja sokolska slavnost pokazala, da ni vse tako, kakor si vi v svoji naivnosti domisljujete.

K nočici o umrlemu rojaku v Ameriki v našem listu z dne 11. t. m. mi dovolite pripomniti, da pokojni Fran Gram-povčan ni bil pri izdaji lista »Jugoslovnski Gospodar v Ameriki« (in ne »Slovenski goskodar«, kakor ga označuje notica) v nobenem oziru udeležen. Jaz sam sem bil ustanovitelj, lastnik in urednik tega lista, katerega naloga je bila zagotoviti našim rojakom v Ameriki gospodarsko neodvisnost in to potom velike jugoslovnske nasebine v plodoviti državi Texas. »V to svr-ho sva s Čehom J. Polakom iz Chicaga dobila od Southern Pacific Railway Compa-ny proti odplačilu v obrokih 15.000 akrov prvovrstne zemlje, ne daleč od morske oba-le in v sosesčini velike češke nasebine v godi omenjeni državi. Poleg tega sva si za-gotovila opcijo še za 60.000 akrov, ako bi med tem že razprodala prvotno kupljena zemljišča. Stvar je prav mnogo obetala, ker se je v kratkem času oglasilo okoli sto ro-jakov, ki so hoteli to zemljo v kosih od 40 do 120 akrov kupiti. Baš v tem času (jeseni 1907) je federalna vlada v Washingtonu prav strogo nastopila proti železniškemu trupu in to radi samolastnega postopanja pri sestavi prevoznih tarifov. Trust se je maševal s tem, da je posegel k triku pa-nižnega prodajanja svojih delnic na borzahi, pa vedno skrbel, da pridejo delnice v roke njegovih agentov. Trusti so dosegli svoj namen, denar se je hipoma skril, industri-ja in trgovina sta omejila obrata in produk-cijo, ves gospodarski aparat v Združenih državah je bil moten in zbehan, vse gospo-darsko življenje v negotovosti. Da je to tudi škodljivo, da katastrofalno vplivalo na ustanovitev jugoslovnske nasebine, se pač ob sebi razume. Zanimanje za to stvar je ponehalo, z ozirom na nesigurne raz-me-re v bližnji bodočnosti ni nihče hotel svoj prihranjeni denar naložiti v zemljišča, ker nihče ni vedel, kako dolgo bo gospo-darska kriza trajala. In prav za take slu-čaje finančnih kriz in panik, ki se čisto do-gajajo v Združenih državah, je bila zlasti namenjena jugoslovnska nasebina v Tex-asu: da da našim rojakom varen in si-guren življenjski obstoj pri poljedelstvu in živinoreji ter jih s tem osvobodí negoto-vih kalkulacij in spekulacij, katerih se več ali manj poslužujeta industrija in trgovina. Ta kriza je trajala skoro eno leto, ko je pa nehala, so se zemljišča, namenjena ju-goslovnski nasebini, prav brzo razprodala in sicer večinoma Čehom. Naša cena je bila 13 dolarjev akter, drugi pa so prodajali po 35 dolarjev akter (15.000+60.000 = 75.000 akrov). Za to zemljo sva se g. Polak in jaz pogodila z železniško družbo po 8 dolarjev akter. Nočemu tu računati svoto, ki jo da-jejo te številke, ker mi kar slabo prihaja, če pomislim na to ogromno številko. Pra-vimo, da Slovenci nimamo sreče, a to ni res! Manjka nam le vztrajnosti in tiste an-gloske energije in trdnosti, ko Slo-veki raje pogine, kakor da bi opustil že za-početo stvar. Aleksander Toman.

Francoski praznik v Beogradu. Vče-raj se je razvila po Beogradu po službi božji v stolni cerkvi velika povorka beo-gradskih kulturnih, humanitarnih, nacional-nih in gospodarskih korporacij, ki so ma-nifestirale jugoslovnske simpatije do Fran-ciske kot naše zaščitnice v najtežjih časih borbe za osvobodjenje in ujedinjenje. Vse trgovine so bile od 10. do 11. dopoldne za-prte. Proslave francoskega praznika se je udeležila tudi narodna odbrana.

Končni Nemške republike v Saraje-vo. Nemška vlada je imenovala za svojega konzula v Sarajevu dr. Ernesta Dručela. Naša vlada mu je podelila eksekvatur.

Argentinski konzul v Zagrebu. Za argentinskega konzula v Zagrebu je ime-novan Alfredo Silvestrini. Imenovanje je naša vlada odobrila.

Inženjerski izpit. Na tehnični visoki šoli v Brnu je napravil g. Miloš Ober-eigner inženjerski izpit iz elektrotehni-čne stroke. Čestitamo!

Ameriški izletniki v Dubrovniku. Jutri 16. t. m. prispje iz Newyorka v Gruž s parnikom »President Wilson« 500 ameri-ških izletnikov, ki si ogledajo potem Du-brovnik in okolico. 22. t. m. pa prispje v Dubrovnik parnik »Oronsay« s 400 turisti iz Amerike. Parnik se ukrca blizu otoka Lok-ruma.

Nova vojašnica v Šabcu. Pri gradbe-ni direkciji v Novem Sadu je bila te dni li-citacija za zgradbo nove vojašnice v Šab-cu. Stavbo je prevzela tvrdica Mađo in Paít iz Novega Sada za 2.092.458 Din, do-čim je znašal proračun 2.800.000 Din.

Kaj je z letom planincev na Triglav? »Hrvatsko planinsko društvo« je sprožilo misel, naj bi se 19. t. m. priredil skupen izlet vseh jugoslovnskih planincev na Tri-glav, dne 20. t. m. pa sestanek vseh pla-nincev pri »Zlatorogu« ob Bohinjskem je-zeru. V notici, ki jo je nam poslalo SPD in smo jo pričeli, se je poudarjalo, da pre-zvame aranžma »Slov. plan. društvo«. Ime-novana dneva sta pred duri, a »Slov. pla-ninsko društvo« še ni podalo nobene izjave, soglašala li s to idejo in ali prevzame nalogo, ki so mu jo namenili hrvatski pla-ninci. Skrajni čas je, da SPD opredeli svoje stališče.

Zidari in delavci — brez dela. Po-ročajo nam: Lani je bilo v tem času zapo-slenih v ljubljanskem mestnem okrožju 160 zidarjev in pomočnikov ter 190 delavcev (težakov) pri stavbah in javnih delih, letos jih ima delo samo 64 s 70 delavci in če bi se ne gradila šišenska cerkev, prekopavala Miklošičeva cesta ter tlakovale ceste, bi bi-li še ti brez dela in zaslužka. Take stagna-cije v stavbi dobi po potresu v Ljubljani še ni bilo!

2. avgust — »Ruski dan«. Minister prosvete je izdal na prosvetne oddelke pri veliki županah vseh oblasti odlok, ko ka-

terem se naj v nedeljo 2. avgusta t. l. na-birajo med mladino ljudskih in srednjih šol prispevki — prostovoljni seveda, v prid ru-skim beguncem. Ker so sedaj počitnice, naj bi se sestavili izmed učiteljskega odbora, ki bi denar nabirali v gornji namen.

Naši rojaki v Ameriki. V Chicagu so umrli: dne 21. junija Marija Černe, iste-ga dne Jernej Verščaj za sušico, 22. junija rojak Povše. Nekaj dni za tem je umrl Ja-nez Mohor. V ponedeljek 22. junija je pre-minul priljubljeni rojak Janez Kučič, ki je bil ustanovitelj slovenske nasebine. Rojen je bil leta 1867 v vasi Vrblje, fara Sv. Križ. V Ameriki je bival 34 let. — Slovenska na-selbina v Clevelandu je dobila novega zdravnika. Tam je prišel ordinirati dr. Al. Perne. V Lakeshede bolnici v Clevelandu je umrl 22. junija Leopold Čampa. — V kra-ju Gilbert je 9. junija umrl rojak Nikolaj Križan v starosti 34 let. — V kraju Wal-senburg, država Colorado se je dogodila 19. junija težka rudniška nesreča, ki je za-htevala več človeških žrtve. Med temi je tudi rojak Jakob Štemberger. V Chisholmu sta se 12. junija poročila Jakob Ožbolt in Eleonora Lowrey. 13. junija ste se poro-čila Rudolf Kmet in Marija Bradač. 20. ju-nija Martin Sever, pomožni blagajnik v Chisholmu z gđ. Mary Grizold in 27. ju-nija Janez Rus z gđ. Ivano Arko. — V Chicagu je odprl svojo odvetošniško pisarno rojak dr. Viljem Kompare. — V Indianopo-lisu je dne 8. junija v starosti 61 let umrl Martin Androina, doma iz vasi Križe, fara Bučka na Dolenjskem. V Ameriki je bival 22 let. — V kraju Ely, Minnesota, je umrl rojak M. Rakar, doma s Poljan pri St. Pe-tru na Dolenjskem. Zadel ga je kap.

Slovenec ubit v Ameriki. V Yous-townu je Majk Gruič ubil Slovenca Frana Tišlerja, pri katerem je stanoval. Težko je ranil tudi Tišlerjevo ženo. Vzrok zločina ni znan, zatrjuje pa se, da je bil Gruič za-ljubljen v Tišlerjevo ženo.

Ura budilka, ki je izdala tate. Šofer-ski pomočnik Tanasije Milosavljevič se je splazil v stanovanje Lj. Simonovića, peka-r v Mariboru, in mu ukradel več predmetov, med drugim uru budilko, katero je vtaknil v žep. Ravno popolnoma je ura pričela zv-oniti in tedaj se je pek, ki je imel iti na posel, zbudil. Zasačil je nepozvanega gosta in ga izročil policiji.

Prijet razbojnik. V Našicah je bil prijet drzni razbojnik Ivan Nevešič, ki je z večjo vromilsko tolpo izvedel 20 ropov in ubojev ter je že trikrat pobegnil iz zapore. Četrtič ne bo šlo!

Umor vojaka v Novem Sadu. V ne-deljo popoldne je bil na delni cesti pri Novem Sadu ustreljen 22letni vojak Salih Obozović iz Drenice v Hercegovini. Napa-del ga je neki lopov, preoblečen v orožnika in zahteval od njega denar. Obozović je skušal uteči, a je »orožnik« takoj streljal nanj. Zločinca oblasti zasledujejo.

Samomor Slovence v Ameriki. V Chi-cagu se je zastrupila Slovenka Ana Vadija-v v hiši katere je bilo odkrito celo skladišče vlomilca Henryja.

Tragična smrt dveh vojakov. Redov Milenko Lakič je potoval iz Zagreba proti Ljubnici. Med potjo je splezal na krov va-gona in ker ni pazil, je z glavo udaril ob železni most, katerega je vlak pasiral. Bil je mrtel na licu mesta. — Kaplar Osman Basarić in redov Jozo Kristo sta spremjla-ja vojaško blago v Dubrovnik. Med vožnjo je Kristo puško nameril na tovariša, misleč, da je nabasana s slepo patrono, sprožil je, Basarić je obšel mrtel na licu mesta. Pa-trona je bila polna. Kristo je bil aretiran.

Protí odedolelosti deluje s kolosalnim uspehom samo **VILFANOV ČAJ** kar priznava vsi strokovnjaki. — Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. — Proizvajala: Kem. pharm. laboratorij **Mr. D. VILFAN**, ZAGREB, ILICA 204 116 L

Iz Ljubljane.

Zdravstveno stanje mesta Ljubljane. Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 8. do 14. julija beleži tole statistiko: Umrlo je 18 oseb, 11 moških in 7 žensk (tuejce 7). Smrtni vzroki: jetika na sopilih 2, druge oblike jetike 1, rak in druge zle novotvorbe 2, vnetje možganske mreže 1, bolezen na srcu 1, kronična bronhitis 1, pljučnica 1, druge bolezni 1, starost 2, druge bolezni 5, neznane ali slabo označene bolezni 1. Med tem časom se je rodilo 27 otrok, 15 dečkov in 12 deklic. Naznanjen je bil 1 slučaj ošpic.

Zemljišče, last Jugoslovnskega So-kolskega Saveza na ljubljanskem polju. Je odkupila, kakor čujemo, mestna občina ljubljanska za razmeroma nizko ceno, kvadratni meter po 32 odnosno 30 Din.

Zidarska dela v notranjosti Sokolskega doma na Taboru se prično izvrševati, kakor čujemo, še ta teden, ker je sedaj do-volj zidarjev in težakov na razpolago. Pri-čelo se ometavati notranji prostori, postavl-jati stopnice i. dr.

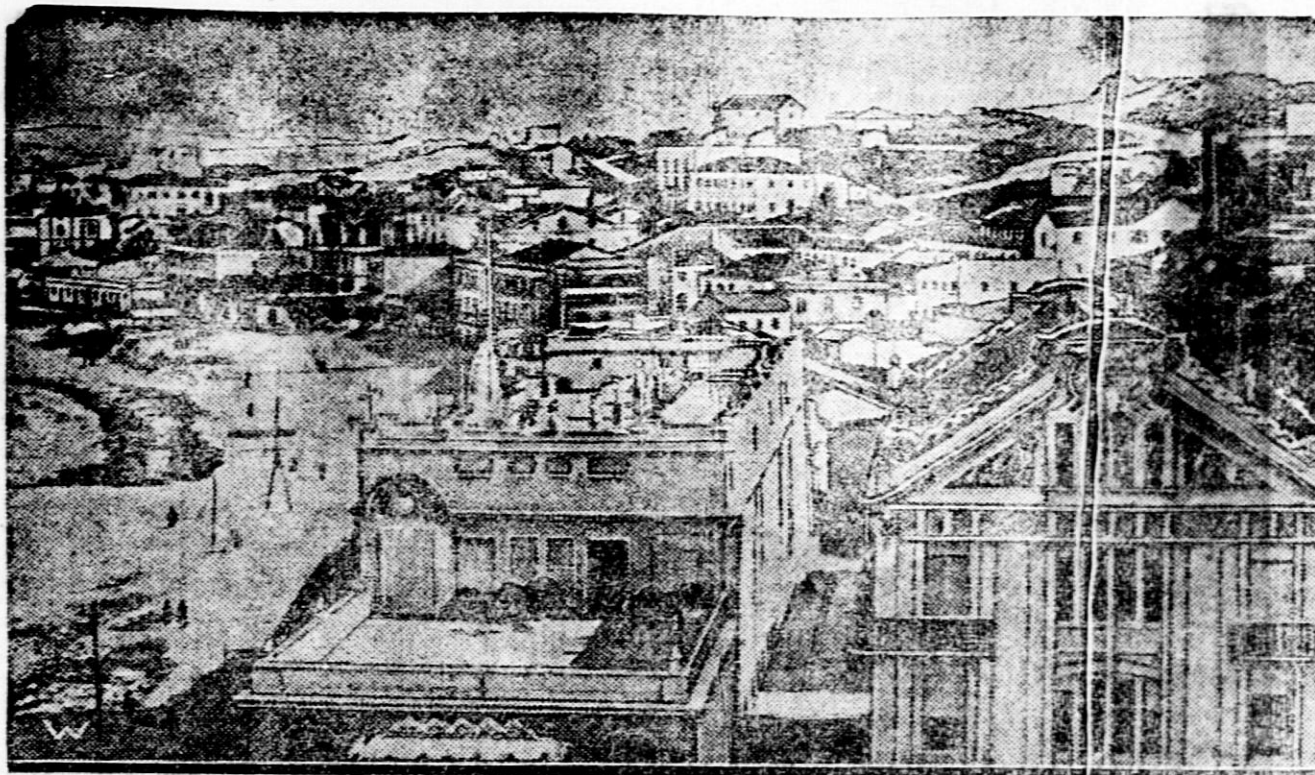
Izposojevanje modnih listov namerava uvesti šentjakobska knjižnica v Ljubljani. Gospe in gospodične, ki bi se hotele poslu-ževati tega izposojevanja, naj se javijo knjižnici ustmeno ali pisмено, kakor tudi na katere liste bi reflektirale. 1395/n

Smrtna kosa. Umrli je včeraj v Ljub-ljani v visoki starosti g. Valentin Ložar, oče g. Jerneja Ložarja, gostilničarja in svet-nika Trgovske in obrtniške zbornice. Po-greb je v četrtek 16. t. m. ob 16. iz Rečne ulice 6. na pokopališče k Sv. Križu. Blag-mu spomin!

Tečaj za rokotvorni pouk, ki ga je priredil za učiteljsko ljudskih šol »Pomla-dek Rečnega Križa«, se je pričel na državni tehnični šoli te dni in bo trajal tri tedne.

Dr. Volavšek zopet ordinira.

Izredni občni zbor. »Doma«, stavbe-na zadruga državnih namestencev in vpo-kojenec r. z. z. o. j. v Ljubljani razglaš-a, da se bo dne 19. julija t. l. ob 9. vř. v dvorani Mestnega doma izredni občni zbor zadruga z naslednjim dnevnim redom: 1.) Volitev načelstva in nadzorstva. 2.) Do-ločitev nosilnega pravilnika. 3.) Situacio-

MESTO TANGER V MAROKU. Poveljnik mednarodne policije je poročal te dni, da ogrožajo Abd-el-Krimovi uporniki mesto Tanger in mednarodno cono. Zahteval je 7000 mož, da bi mogel uspešno odbijati napade Abd-el-Krimovih čet.

sti. V slučaju nesklepnosti se bo vršil čez pol ure na istem mestu in s istim redom izredni občni zbor zadruga ob vsakem šte-vilu navzočih zadrugnikov. Na dan izred-nega zbora se bodo sprejemali tudi novi člani, Načelstvo. 1393/n

»ne vjezajete«

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih? Kupite eden par, pa boste ve-rovali. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene.

Iz Celja.

—c Policijska ura za gostilne in kavar-ne v mestu Celju. Veliki župan v Mariboru je z brzojavnim razpisom z dne 10. julija 1925 odredil za mesto Celje policijsko uro za gostilne ob 24., za kavarne pa ob 1. po-noči. To podaljšanje policijske ure zadeva samo gostilne in kavarne v mestu Celju, ne pa tudi gostilne in kavarne v celjski okoliški občini, kjer ostane policijska ura neizpremenjena kakor doslej, to je za gostil-ne v poletnem času ob 23. uri, v zimskem času ob 22. uri.

—c Umrli je v Celju na Glavnem trgu v torek 14. t. m. dopoldne po daljši bolezni mehanik g. Metod Zilžka v 58. letu svoje starosti. Pokopnik je bil rodom Čeh. Pogreb se vrši v četrtek ob 16. uri na mestnem po-kopališču.

Iz Maribora

—m Seja mariborskega občinskega sveta. Snoči je bila seja mariborskega občinskega sveta, ki je potekala zelo burno, ko so soci-jalisti stavili županu dr. Leskovarju razne interpelacije radi številnih afer, crknjenih svinj, bencinske zaloge na Aleksandrovi ce-si, komercialnega ravnatelja pri mestnem električnem podjetju itd. Župan dr. Lesko-var se je skušal izviti iz neprijetnega polo-žaja, vendar je napravil splošen vtis, da se ni popolnoma mogel oprati. Socijalisti z nje-govim odgovorom niso bili zadovoljni in so zahtevali, da se županu izreče graja. Zahte-vali so tudi poimenskno glasovanje. Ker se je ugotovilo v slovenskem prevodu nemškega mestnega statuta, da je za to glasovanje po-treben poseben sklep, je dal podžupan pred-log na glasovanje, vendar je propadel. Sle-dile so interpelacije in razprave o predlogih zastopnikov raznih strank, na kar je šele po ostri, mestoma zelo burni razpravi prešel občinski svet na dnevni red. Med drugim je bilo sklenjeno: da se v poslopju Dečjega doma popravi streha, kar bo veljalo 35.000 dinarjev. Nato so bila sprejeta pravila dru-štva »Vesna«. Razpravljalo se je tudi glede ustanovitve nove avto-omnibus družbe za promet po mestu in bližnji okolici. O tem se bo obširneje razpravljalo na prihodnji seji. Pri mestnem gledališču se bodo izvršile ne-katere reparature, kar bo veljalo okoli 138 tisoč dinarjev. Predlog za centralizacijo ob-čin. telefonov je bil odklonjen. V proračun za prihodnje leto je bilo vstavljenih 250.000 dinarjev, za nabavo nove avtomobilne ceste škropilnice. Mestnim delavcem se za 7-urno delo plača zviša na 50 Din. Na predlog župana se nakloni tudi študijski knjižnici 10.000 dinarjev iz rednega proračuna. Poli-cijskemu komisarijatu občina ne popravi po-slopja, dokler se ne regulira vprašanje na-jemnine. Svota 4 milijonov dinarjev se vpo-rabi za tlakovanje cest v Meljskem pred-mestju. V tajni seji je občinski svet raz-pravljaj o pogodbi s električno družbo Fala, o nakupu dragonske vojašnice in drugih za-dedah.

—m Osebnogospodarska vest. Mari-borska podružnica Anglo-banke, ki se je preselila v prostore bivše filijalke Central-ne banke pri kolodvoru, je prevzela Hrvat-ska eksromptna banka, ki je imenovala za vodjo g. ravnatelja Maksa Hermana. Sled-nji uživa v Mariboru sloves dobrega banč-nega strokovnjaka, pa tudi vseskozi konci-lantnega Nemca, ki sicer ne utaja svoje na-ravnosti, pa tudi ne hlina pripadništva k tej ali oni vladajoči jugoslovnski stranki — do spremembe režima. Kljub temu pa je g. ravnatelj Herman vedno osebnost in potom naše kulturne in karitativne naprave, za-hajal na naše nacionalne prireditve in slo-venski uradniki so svobodno nosili nacijo-nalne znake v njegovem zavodu ter delo-vali kot funkcionarji Sokola itd. V politi-ko g. Herman ni nikdar posegal. Ako bi vsi

Konec opozicijskega bloka

— Beograd, 15. julija. (Izv.) Snoči je poslal Pavle Radić Ljubi Davidovi-ću kot predsedniku bloka »narodnega spo-razuma in seljaške demokracije« to-le pi-smo: »Hrvatska seljaška stranka je stopila po volitvah 8. februarja v parlamentarne zajednico z JDS (davidovičevci), SLS (kle-rikalci) in JMS (Jugosl. muslimanska or-ganizacija) v namenu, da se država uredi na podlagi narodnega sporazuma in v du-hu kmetske demokracije. Tem strankam je predložila skupen okvir programa, ki je bil v glavnem sprejet. HSS je bila pripravlje-na, da se za ta program bori z vsemi, tudi z najostrejšimi parlamentarnimi sredstvi. Zavezniške stranke deloma niso mogle, de-loma pa tudi niso hotele pristati na upora-bo teh parlamentarnih sredstev. Med tem bi moral biti razveljavljen vsi mandati hr-vatske seljaške stranke, s čimer bi bil za polovico oslavljen tudi opozicijski blok. V teh razmerah je vodstvo HSS smatralo za svojo pravico in dolžnost, da skuša kot edini parlamentarni predstavitelj hrvatske-ga naroda z znanjem zaveznikov ukreniti vse, da bi takoj omogočilo delo za narodni sporazum in seljaško demokracijo. V to svr-ho je stopilo v stike z glavno parlamentar-no predstaviteljico srbskega naroda, z na-rodno radikalno stranko, s katero je bila hrvatska seljaška stranka sedem let v ne-prestani borbi. To delo je imelo uspeh in HSS lahko sedaj prične v zajednici z ra-dikalno uspešno in vestransko delo za na-dolni sporazum in za kmetsko demokracijo. Tako ima HSS v skupnosti s klubom Naro-dno radikalne stranke močno dvotretinsko parlamentarno večino in iz te večine je se-stavljena vlada v duhu narodnega sporaz-uma in kmetske demokracije.

S tem činom preklinja HSS vse svoje dosedanje parlamentarne stike z ostalimi opozicijskimi strankami, ohrani pa jim še nadalje svoje spoštovanje in prijeteljstvo. Z ozirom na to se hrvatska seljaška stranka ne smatra več za člana parlamen-tarne zajednice pod Vašim vodstvom in od-poklicuje vse svoje delegate v predsedni-štvu odnosno v ožjem in širšem obzoru bloka narodnega sporazuma in seljaške de-mokracije.

V Beogradu, 14. julija 1925.

Pavle Radić.

Umor ali samomor dveh Bolgarov v Avstriji

Dunajsko in ostalo avstrijsko časopisje že več dni razpravlja o senzacionalnem od-kritju trupla, ki je bilo potegneno pretekli dni iz Achenskega jezera na Tirolskem. Gre za akademika, Bolgara Karakova, slušatelja univerze v Innsbrucku, ki je bil očividno umorjen, kajti njegove roke in noge so bile zvezane z žico. Iz raznih okolišnosti je skle-pati, da je postal Karakov žrtvo političnih nasprotnikov, zakaj med Bolgari divja tudi v tujni bratomona vojaka. Med tem se policijske oblasti v Innsbrucku ugotovile, da je pravo ime žrtve, potegnene iz jezera Di-mitrij Rusov, obenem pa je na podlagi urad-nega poročila ugotovljeno, da je izvršil sa-momor. Roke in noge si je verjetno zvezal sam. Uradno poročilo ugotavlja, da je bil Rusov dober plačav in da si je roki in nogi zavezal, da se ne bi mogel rešiti iz vode. Ta utemeljitev z uradne strani zveni nekake čudno, zlasti če se upošteva dejstvo, da je bil dozdveni samomorilec Rusov. Karakov zvest in agilen član bolgarskih federalistov, ter da je bil v stalnih stikih z dijakom Du-nevom, stanujočim v Mödlingu pri Dunaju, ki je bil pristaja umorjenega Todor Panice. Ugotovilo se je nadalje, da je na Dunaju pred dvema mesecema izvršil samomor neki bolgarski dijak pod zelo skrivnostnimi okol-nostmi. Na Exelbergu so našli pasantje trup-lo mladeniča, ki je visel visoko na hrastu. Samomorilec je moral splezati na vrh hrasta, tam vrv pričvrstiti in nato izvršiti smrtni skok z vrvoj okoli vrata. O tem so bile ob-veščene oblasti, ki so ugotovile, da je ne-znanec, ki je bil identičen z bolgarskim di-jakom Ignacom Rusovom, izvršil samomor. Če sta si bila oba Rusova sorodna, do sedaj še ni ugotovljeno. Policija je ugotovila, da je bil samomorilec z Exelberga istotako pri-staš Panice. Oblasti delajo zelo obsežne po-izvedbe, ker se ne da overiti sum, da sta postala oba bolgarska dijaka, pristaja levo-radikalne struje, verjetno žrtve političnih zločinov.

Gospodarstvo

Položaj na žitnem trgu

(Tedensko poročilo novosadske blagovne borze.)

Minuli teden ni bilo na žitnem trgu večjih izprememb. Povpraševanje po koruzi iz inozemstva traja dalje, dočim se zanimajo za pšenico samo veržniki. Z ostalimi pridelki se trgovina še ne razvija. Promet slab. Turščice je bilo prodano 75 vagonov. Ves teden so kupovali turščico za relacijo Pasau in Dunaj; cene na turščico tržiščih so ostale nespremenjene. Plovba Dunaj, vplačilo ob prejemu ali naloženju blaga je doseglo ceno 141—142 Kč, ponudba z naše strani slaba. Eks Bratislava so plačevali turščico po 141, Dunaj za avgusta pa po 142 Kč. Večinoma gre naša turščica v Južno Nemčijo, kjer so dosedanje zaloge izčrpane. Za relacijo Braila ni kupuje in je menda tudi ne bo, ker s sedanjimi cenami ne moremo konkurirati argentinski robi. Tudi za vagonsko blago se živahno zanimajo, tako za domačo potrebo kakor za izvoz. Izvozno blago je šlo za relacijo Spillfeld in Kelebia. Vagonsko blago so plačevali na stranskih progah po 182,50, na glavni po 187,50, sremsko po 190. Ponudbe so bile radi neznanega dovoza slabe. V plovbenem blagu je ponudba tudi slaba. Donavsko blago za takoj ali za julij so plačevali izvozniki in prekupovalci po 102,50—195. Večje količine plovbenega blaga niso šle v promet. Kupci povprašujejo samo po najpotrebnejšem blagu, kar računajo, da se sedanje cene ne bodo dolgo držale. Zaloge turščice so pri nas precejšnje, z večjim povpraševanjem za izvoz pa ni računati. Za termično blago ni bilo nobenega zanimanja.

Pšenice je bilo prodano 196 vagonov. Kupjevalci je še vedno v znamenju spekulacij. Prodajalci so ostali izvozniki in večje tržnice. Kupujejo pa samo manjši trgovci in veržniki. Inozemska tržnica so še vedno labilna za pšenico in vse kaže, da se položaj tako kmalu ne zboljša. Bratislava notira 185—190, Dunaj 202,50—205 Kč za potisko blago. Budimpešta si je koncem tedna malo pomagala in sicer od 3800 na 4100 Km. Mi prihajamo s sedanjimi cenami pšenice v poštev samo za domačo potrebo, ki je pa tudi ni, ker mlini ne morejo plačati moke. Zaloge italijanske moke v Bosni, Sloveniji in Dalmaciji so namreč velike. Na našem tržišču vlada negotovost, kmetje po sedanjih cenah nečesto prodajajo. Izgledi, da cene poskočijo, so pa slabi. Blago za julij je padlo od 310 na 305, za avgust od 310 na 302,50, za september od 310 na 305, za oktober od 315 na 310 Din. Koncem tedna je bila ponudba kakor tudi povpraševanje malo večje. Srbijansko 77—78 z 2—3 % ladja Smederevo, Beograd in Sava ponujajo brez kupcev po 295 iDn.

Moka ni šla v promet. Stara moka ne pride več v poštev. Novo so kupovali v manjših količinah za avgust 0g in 0gg po 470, št. 2 po 440, »s« po 410, »6« po 380. Bosna, Dalmacija in Slovenija sploh ne kupujejo domače moke, ker imajo dovolj italijanske. Tudi ječmen in oves sta bila brez prometa.

Denarni trg

Razmere na denarnem trgu so letos čedalje slabše in v juliju je postal položaj malone kritičen. Najlažje se je dimalo lanskot polje, ko obresti v Newyorku niso znašale čisto nič 2 %, v Londonu pa 2—3 odstotka. Toda bogata emisija novčanic industrijske konjunktura in perturbacije na borzah so izčrpale jeseni vse denarne prebitke tako, da se je začelo letošnje leto z znatno napetostjo. Pomanjkanje gotovine je bil mesec za mesecem večje in je doseglo svoj vrhunec koncem junija.

Vzrok tega nedostatka je bilo zvišanje obrestne mere na pretežni večini denarnih tržišč. Ameriške rezervne banke so zvišale od 26. februarja 1925 diskontno mero, veljavno od 8. avgusta 1924 od 3 zopet nazaj na 3 1/2 %. Angleška Narodna banka je zvišala 5. maja t. l. diskontno medo celo na 5 %, dočim je znašala slednja od 5. julija 1924 samo 4. poprej pa celo 3 %. Tudi Francija in Italija sta znatno zvišale obresti, kar je bila posledica padca valute, ne glede na to, da vlada v teh državah trajno pomanjkanje kapitala. Francoska banka je zvišala diskont z koncem minulega leta (11. decembra) od 6 na 7 %, dočim je znašala poprej diskontna mera tri leta 5 %. Se je 9. julija t. l. je zopet znižala diskont na 6 %.

Italija je v strahu za lito v kratkem že dvakrat spremenila diskont. 9. marca 1925 od 5 1/2 % na 6 in 18. julija na 7 %. Na Čehoslovaškem so čutili pomanjkanje kapitala bolj nego kjerkoli drugje. Krivica je bila industrijska konjunktura, repatrijacija čsl. vrednostnih papirjev in veliki notranji državni dolgov, ki požro ves svobodni kapital. Ker je razvoj češke krone miren in varen, je bilo zvišanje diskonta od 6 na 7 % samo posledica napetosti na denarnem trgu.

V manjših državah, kjer so bile radi prejšnjih inflacij diskontne mere visoke, so jih emisijske banke zdaj znižale, da se vsaj deloma izenačijo razlike teh dolžnikov z upniki. Temu so pripomogla zlasti bogata posojila zdravih zapadnih financ. Sem spada Nemčija, ki je znižala svojo zloglasno diskontno mero iz 12 na 10 % dobe od 90 že lani na 10 %, letos pa na 9 %. Avstrija je znižala diskont od 15 naprej na 13 in 24. aprila 1925 celo na 13 %. Grška od 18 na 8 %, Norveška od 6 1/2 na 6, Litva od 12 na 8 %. Samo naša država je zvišala diskont od 7 na 9 %, da podpre deflacijsko politiko in porast dinarja.

Edina izjema v tem pogledu je bila Holandska, ki je uvedla zlato valuto, pa je vendar ohranila popolnoma svobodni denarni trg. V Amsterdamu vse leto ni bilo napetosti na denarnem trgu in obrestna mera ne beleži skoraj nobenih sprememb. Holandska banka je znižala diskontno mero že 14. januarja od 5 na 4 %.

Po vojnih denarnih perturbacijah so denarne razmere v raznih državah zelo različne, kar se pozna tudi na sedanjih diskontnih postavkah. V odstotkih znašajo te postavke poedinih držav: Avstrija 11, Madžarska, Poljska, Bolgarija in Finska 10, Nemčija in Jugoslavija 9, Grška 8 1/2, Latvija 8, Japonska 7,3, Čehoslovaška, Italija, Danska in Litva 7, Francija, Rumunija, Rusija in Norveška 6, Belgija in Švedska 5 1/2, Anglija in Španija 5, Švica, Holandska in Angleška Indija 4, Združene države 3 %. Temu razmerju odgovarjajo tudi obresti od sezonskih kreditov, ki so važni v trgovskem življenju denarno močnih zapadnih mest. V januarju so znašale te obresti v Newyorku 3 1/2, v Londonu 2—3, v Amsterdamu 2 1/2, sredi junija v istih mestih 3 1/2, 3—3 1/2, 3/4; 30. junija 5—5 1/2, 5—6, 1 1/2; 4. julija 4 1/2, 3 1/2, 2 1/2.

Na Amsterdamski denarni trg je navadila zdaj Nemčija, ki skuša najti tu nadomestilo za izgubljeni kredit v Ameriki. V Londonu je položaj še vedno napet, ker preživlja država težko gospodarsko krizo in so denarni trg izčrpali v prvem polletju velika posojila. Ta posojila so dosegla 207 milijonov šterlingov in so največja v zadnjih treh letih.

—g Turščica v Južni Srbiji. V celji Južni Srbiji je bilo te dni mogoče dežja in zato je pričakovati, da bo letina turščice dobra.

—g II. zanatsko-industrijski I. poljoprivredna izložba v Srem. Mitrovici. Na II. zanatsko-industrijski I. poljoprivredni izložbi, koja će se održati od 16. do 28. avgusta o. g. več po dosadanjim prijavljenim izlagalci ma će biti izloženo vrlo lijepih, praktičnih i korisnih predmeta iz svih grana domaćih proizvoda iz sremske oblasti kao razne vunene robe, betonska industrija: stolarija, rezbarije, razne praktične silahe i plugovi, dašinski deljovi, razna kola i fi-jakeri, tapetarskih, saračkih i cipelarskih domaćih proizvoda itd., čuvene Bonove cigle i crepovi i drugih ostalih ciglana i crepara, razne izrađene kože i hrastovog ekstrata itd. Izložene će biti razne rase (pas-mine): raznog doba stoka, a od usjeva raznog siemenja, voće i povrće. Upozoravamo izlagalce i posjetioce, da je odobren 50 % popust na svim željeznicama, a isto će se dijeliti nagrade i diplome za pojedine predmete. Izložba stoke i trka biti će na dan zatvaranja izložbe dne 23. avgusta o. g.

—g Kmetijski tečaj za učitelje. Na temelju odredbe ministarstva prosvete v sporazumu z ministrom za poljedelstvo je razpisana natečaj za sprejem 30 učiteljev ljudskih šol na kmetijski tečaj za teoretični in praktični pouk učiteljev, ki se bo vršil v Šabcu od 20. julija do 30. avgusta t. l.

—g Posledice padca italijanske lire. Italija je že pred padcem lire uvažala v našo državo znatne količine moke. Samo v Zagrebu je prihajalo dnevno nad 20 vagonov italijanske moke. Ker je lira zelo padla, se je ta izvoz še povečal in pričakovati je, da bo delala italijanska moka znatno konkurenco naši, zlasti če si lira kmalu ne opomore.

To in ono

„Bog ali gorila“

Opiti proces v Ameriki se razvija v pravo komedijo. V ponedeljek je bila razprava odprta s skupno molitvijo vseh navzočih. V naslednjih 20 minutah so fotografirali in filmski operaterji napravili svoje posnetke. Nato je povzel besedo zagovornik, ki je opozarjal, da se 14 točk obtožnice ne more strinjati z obstoječimi zakoni. Nadalje je zagovornik protestiral proti otvortvi razprave z molitvijo, ker se je na ta način vplivalo na porotnike. Na obtožni klopi sedi v ostalem 11 pristaev raznih cerkva in sekt in brezkonfesijcev. Noben izmed porotnikov ne pozna Darwinove teorije.

Med navzočimi poslušalci je vsled pojava legarja izbruhnila panika. Dosedaj so ugotovili 15 slučajev legarja. Po ukih mnenj se napadajo pristaši in nasprotniki Darwinove teorije. Zanimivo je, da so Darwinove nasprotniki v večini. Imajo na razpolago tudi večja denarna sredstva in so vzeli v najem vse mestne kinematografe, kjer predvajajo verske filme. Neki lajki, ki se naziva »oče biblije«, javno razlašča, da vsakega človeka razsvetli za 40 dolarjev. Može dela dobre kupčije. Sekta »belih evangelistov« ima trajno zborovanje pod milim nebom. Ustanovila se je te sekta konf-kurenčna organizacija »črni evangelisti«, ki skušajo svojim verskim prireditev z velikanskim pompom in Jazzband - hrushcem dati svečanostni vtis. Neka druga verska sekta pleše med huronskim petjem okoli drevesa, okrašenega z lampijončki. Vedenje teh sekt meji na naravnost na versko blaznost. Na hiše so nalepili plakate in letake z napisli »Bog ali gorila«. Vedno znova se pojavlja vprašanje: Ali plačamo zato davke, da bodo naši otroci zapadli ljudem v oblast? Govorniki plesoče sekte neprestano grme sledečo litanijo: »Pristaši Darwina so vsi skupaj družba anarhistov, ateistov in prokletih lopovov, ki hočejo izročiti naše otroke večnemu pogubljenju. V peklu ž njimi!«

Dočim imajo govorniki fundamentalistov in modernistov javno govore, korakajo po ukih mladi dečki z zadaj pričvrščenim opičjim repom. Zagovornik Darrow je v svojem dvurnem govoru ostro napadal zakone države Tennessee. Izjavil je, da sme ta zakon zgodovino ovreči. Biblija ne sme biti cenzura za znanost. Glavni dokaz Darowa je, da med verskim in evolucijskim naukom ni nobenega nasprotja.

Eleganca in solidnost

je brez dvoma najbolj podčrtana v oblekah izgotovljenih v ateljeju tvrdke

Drago Schwab - Ljubljana
Pomanj in odjemalcev vsaki dan več!

Na dvoru Anamu

V Rimu je sedaj vse polno tuccev. Med njimi je opazila italijanska novinarka Franca Guđi francoskega kolonialnega častnika Lelebra, katerega pozna še iz Brazilije, in se mu približala, da ji kaj pove o razmerah na dvoru v Anamu. Kar je izvedela, je priobčila v listu »Eppoca«. Anam je dežela pod francoskim pokroviteljstvom. Steje nad 6 milijonov prebivalcev in ima najmlajšo vladarico na svetu po imenu Halin, ki velja za eno največjih lepotic po azijskem okusu. Zgodovina vladarske rodbine je krvava. Leta 1888, je bil vrml s prestola Ham-Nghi, leta 1889. je umrl zastrupljen njegov naslednik Dong-Kan. Njemu je sledil Duc-Duc, ki je moral umreti od lakote. Princ Bun-Lan, ki je prišel za njim na prestol, je bil alkoholik in blazen. Svoje žene je dal žive zažgati ali pa razrežati na kose in neizmerno se je razveseljeval nad krvavimi orgijami. Sedaj je zaprt v neki norišnici, kamor ga je spravila francoska vlada. Na prestol je prišel eden njegovih sinov Duy-Tan in za njim sedanj vladar Khan-Din, njegov brat, ki ima komaj 25 let.

In vladarica? V Anamu ima vladar neomejeno število žen. Francoska vlada se temu nič ne upira, marveč še rada vidi, da se poimenski vladar peča s svojimi ženami kakor z drugimi stvarmi. Pa zgodaj se ženijo in zgodaj imajo otroke. Sedanj vladar je imel z 12 leti sina princa Vinh-Tua. Pravijo o vladarici, da ni prav nič podobna svojim prednikom v nobeni reči. Mehkega srca je, inteligentna, bavi se s študijami in skrbi za napredek dežele. Bil je v Parizu,

v Angliji, v Italiji in govori več jezikov. Kakor kralj Sijama se je odtušil tudi on, da si izbere samo eno ženo. Dobil je hčer nekega mandarina, prijatelja Francozov. Zaljubljen v njo in k poročnemu dnevu je dobila velike dragulje. Obležena je moderno in kaže se prijateljico Francozov. Pravzaprav je še otrok, pa ima že malega princa, kajti v Anamu rodijo ženske v letih, ki se smatrajo pri nas za otroške in neprimerne za zakone in porode. Mlada lepa vladarica se rada udaja otroškim igram in pridno nabira »punčke«. Takih »pup« ima že celo zbirko, nad katero ima veselje tudi vladar. Predniki pa so nabirali žene in pripetilo se je, da jih je imel kak vladar celo do par tisoč. Sedaj se pripeti, da na dvoru kdo razgrta kako punčko, da vidi kaj je v njej, včasih pa so si vladarji privoščili šale z podložniki, da so jim trgali trebuhe. Francija jim je to igro končno temeljito prepovedala.

Na plesu pred sto leti

Mlada in izredno lepa grofica Hohenwert je bila poročena šele nekaj tednov. Bil je predpustni čas in ob roki svojega moža je prišla privrkat v plesno dvorano okrogne mesta v neki nemški provinci. Vse je gledalo lepo grofico in plesateljino moše in mladeniči so kar koprneli, da bi mogli prilošiti krasno gospo po polko, mazurko ali valček. Grofici pa očividno nekaj ni bilo prav. In ni hotela plesati. Kazalo se je, kakor da je prišla samo zaradi tega, da bi ne razžalila vabiteljev. Gledala je, kako plešejo in sicer vildno, toda odločno je odklanjala vse, ki so jo prišli vabiti na ples. Kavalirji so se mgnili med seboj, kaj vendar to pomeni.

Eden izmed njih, ki je bil precej grd in neroden, je rekel tako blizu grofici, da je to lahko slišala: »A, vas je sicer zavrnila, toda jaz stavi, kar hočete, da bo z menoj plesala.« Nato je drzno stopil k nji in jo prosil za polonezo, ki se je ravno pričela. Vsi so se začudili, ko so videli, da mu je grofica dala roko in napravila nekaj tur z njim po dvorani ter ga potem prosila, naj jo spremlja k njenemu sedežu. Napihnjeni kavalir se ni mogel vzdržati veselja in je rekel svojim prijateljem, ko se je trenutno odklonil od grofici: »Ali nisem imel prav?« Odgovorila je grofica: »V resnici imeli ste prav. Toda li veste tudi vzrok, zakaj sem mogla z Vami plesati. Moj mož je zelo ljubosumen in morala sem mu obljubiti, da ne bom plesala z nobenim, kateri bi mogel le količnik ljubosumnosti vzbuditi v njem. Tu pa, moj dragi prijatelj, ni bilo nobenega drugega nego Vi, ki je prišel zame kot plesalec v poštev.«

Zagoneten samomor mlade Mariborčanke v Zagrebu?

Uslužbenec Marko Strelbi, stanujoč na Kaptolu v Zagrebu se je v nedeljo 13. t. m. na zagrebškem glavnem kolodvoru seznanil z mlado, precej elegantno damo, oblečeno v svetlomodro obleko, na glavi pa je imela črn klobuček. V pogovoru mu je dala mogočilo, da je brez sredstev in ga obnem prosila, da ji posodi nekaj denarja za vožnjo v Maribor. Strelbi ji je kupil karto tretjega razreda za brezovlak proti Mariboru. Istočasno je mlada dama izjavila, da je stanovala v hotelu »Palace«, kjer je v zastavo pustila ročni kovčeg. Prosila je Strelbi, da gre k vratarju po kovčeg in ga toliko časa odbrži, da se ona vrne iz Maribora. Strelbi se je nato poslovil od mlade, simpatične dame. Ko je kasneje proti poravnavi 230 Din v hotelu dvignil kovčeg in ga pregledal, je našel notri različno perilo in toaletne potrebščine, milo, puder, pariume itd. Med drugim je našel tudi krstni list z imenom Alojzija Vračko, rojena leta 1905 v Mariboru, ter kuverto s tremi popisanimi lističi. Eden je bil naslovljen na policijo, drugi na njene roditelje, tretji na njeno sestro. Pisma so bila pisana s slabo čitljivo nemščino in v njih se je mlada neznanka oprostila od roditeljev ter ostalih, ker izvrši — samomor. Med drugim je pisala: »Mora tako biti, odpustite mi sramoto, ki Vam jo delam! Usoda je tako hotela! Sestri je pisala: »Draga sestra! Neki človek je križal moje stopinje in radi njega grem s sveta. Izgubila sem svojo mladost, svoje premoženje in sedaj moram žrtvovati še svoje življenje. Ali, moja mladost. Je pač že moralo tako biti in usodi ni mogoče uiti. V nekem nastavku je dostavila: Mojega moža ni treba obvestiti.

Stanovanjska beda v Londonu

Iz Londona poročajo: Ako si London-ske gospodnje tožijo med seboj svoje gorje, stoji v razgovoru na prvem mestu stanovanjska beda. Označajo jo, ne ozirajo se na žalostne razmere v predmestjih, kjer bivajo revni sloji, za vedno hušjo in od nikoder ni prave in izdatne pomoči. Velika stanovanjska se še dobi, toda malih in srednje velikih primanjkuje povsod. Živila so draga, posli zahtevajo vedno večje mezde in davki rastejo ter silijo več del srednjih stanov, da se mora omejiti na najtesnejši prostor in najnižje življenjske izdatke. V Londonu je najemniško stanovanje relativno nov pojav in hiše, ki so bile zidane za najemniška stanovanja, so redke. Ker se vedno bolj povprašuje po malih stanovanjih, se preoblikujejo številne, stare večje enodružinske hiše iz nekdanjih dobrih časov v mala stanovanja. To se bogato izplača, kajti za obrestovanje kapitala skrbi v izdatni meri ubogi najemnik. Za dragi plačilo ima kos strehe nad seboj, svojo kuhinjo in v redkih slučajih kopalnico. Za stanovanje 2 do 3 sob plača najmanj 1800 frankov. Ako je stanovanje proti hodniku zaprto, je ceno že višja in stanovanje v kolikor boljšem položaju z 2—3 sob stane do 3500 frankov. Lastnik zahteva, kar hoče. Stanovanja so primitivna, okna in vrata se slabo zapirajo in dvojni okni sploh ne poznajo. Dobe se pa tudi spekulanti s stanovanji, ki najamejo vedno lepih in dražih sob, katere potem med bibrane oddajajo podnajemnikom, sami pa žive komodno v kaki penziji. Ljudstvo viki deva potrebo hitro od pomoči. Zato pa gleda, kdor le more, da si zgradi svojo lastno hišico. Okoli Londona rastejo stanovanja enodružinskih hiš kakor gobe po dežju. Gradbeni podjetnik je pravi dobrotnik nesrečnikom, ki trpe pod stanovanjsko bedo. Sicer niso velike te hiše, gradbeno niso izvirne, toda prijetne so in od 25 do 50 % cenejše, kakor pa najemniška stanovanja in naavdno je še več prostora. Potreba je, da bi vlada v vedno večji meri prispevala gradbenemu razvoju v korist srednjih in nižjih slojev.

„Popis“ kirurga

Vsi ljudje puščajo kak znak svoje trdnosti in izvršenem delu. Kirurg pa tega ni stori.

O tem so razmišljali kirurgi v Ameriki, na čelu jim dr. Mill Kane iz Pensilvanije, ki je končno prišel do predloga, da naj bi vsak kirurg, ki izvrši operacijo, napravil na kožo svoje črke-značence, ali pa naj bi si izbral kak drug znak, po katerem bi se vedelo, da je izvršil to on in ono operacijo on.

Ameriški listi se bavijo s to zadevo in pravijo, da bolnik že dobro ve, kdo ga je operiral in da mu ne bo nikdar prišlo na um, da bi v dvorani ali v gledališču ali pa na prostem dvignil svojo grajo in pokazal javnosti, kje in kako je bil operiran. Podpisana ali nepodpisana ta ali ona operacija ostane skrita. Zato je podpis nepotreben in operiranec pač lahko vsakemu pove, kdo ga je mesaril. Kadar umrje, je pa konec njegovega in operacije.

Najbrže imajo kirurgi v Colombu, od koder prihaja ta vest, sedaj v poletnem času malo dela, da jim brenči po glavi misel, kako bi se »podpisovali« pod svoje operacije.

Premije ameriških bankirjev na bandite

Mesto Chicago v Zedinjenih državah ima ta žalostni privilegij, da slovi kot kraj, ki je dosegel rekord v umorih v Ameriki. Kajti povprečno vsak dan je en človek umorjen.

Posebno se boje banditov bankirji, ki so imeli dolgo sejo in so končno sklenili, da ponudijo premijo za vsakega ubitega ali aretiranega bandita. Premije so določene od 20.000 do 50.000 frankov na glavo. Izdali so bankirji poseben razglas, katerem izjavljajo, da nikakor niso krvoločniki, ker postavljajo ceno na človeško življenje, toda do svojega sklepa so prišli po dolgi posvetovanjih. Pretekli mesec je bilo veliko število policijskih agentov in bančnihih uradnikov ubitih s strani banditov, katerim se skoro vedno posreči, da pobegnejo in ako so aretirani jih zadene navadno le mila kazen.

Bankirji hočejo sedaj, da store policijski agenti s tem, da ubijejo briganta, dobet posel, kakor misli, da ga stori brigant, ki ubije policijskega agenta. Mnogi banditi so izvršili umore, ki jim niso dali več dobička nego 2.500 dolarjev.

Neznani bog

Nad osamljenim otokom je vladal mir. Njegovo prebivalstvo sta tvorila fant in dekle. Oba sta bila brez najmanjših znakov vzgoje in kulture. Tisto onoldne se je »prebivalstvo« kopalo in zdaj se na pesku solinči.

»Zdaj« — je dejal fant. — »pojdeva pogledat čoln, ki so ga vrgli valovi na breg.«

»Tako!« — je odgovorila malomarno. — »Ali je dober ta čoln?«

»Imeniten čoln« — je pritrdil fant. »rav nama pride.« In takoj je zaspal. Kmalu ga je dekle zbudila. Bila je filozofska razpoložena, kar ni vedno zabavno za dotičnega, ki mora taka modrovanja poslušati.

»Si srečen?« ga je vprašala.

»Ne vem,« je odgovoril fant. »Nikoli nisem o tem razmišljal.«

»Torej si srečen,« je dejala preprčevalno. »Ljudje, ki o tem razmišljajo, niso srečni. Jaz n. pr. nisem.«

»Kaj ko bi zdajle vstala in nalovila rib«

»Ne,« je odgovorila odločno. — »ra-da bi govorila s teboj.«

Fant je vzdihnil.

»Ne vem, kaj pomeni to. Če se hoče človek izneveriti sam sebi in postati drugačen, iskati neko božansko oduševljenje. Te dni in noči, ki so si do pčice enake, me že teže. Moram postati za trenutek drugačen.«

»To ni mogoče,« je dejal fant. »Bogovi so neizprosni. Naši predniki so bili vedno prepričani, da so bogovi, toda ti bogovi z nami nikoli ne občujejo in mi jih ne moremo doseči. Zato se nas tudi ne tkeijo in se pametneje loviti ribe.«

Dekletu so silile solze v oči. Odgovorila je, da sovraži ribe, otok in sebe.

»Rada bi se sestala s tem ali onim bogom,« je dejala. Rada bi govorila s kom, ki je nad navadnimi zemljani. Po-vej mi, kakšni so bogovi!«

»Kar se tega tiče,« je odgovoril on, »poznamo že več teorij. Nekateri pravijo, da so bogovi podobni orjakom, ki so višji nego palme in neznansko močni. Drugi zopet trdijo, da so bogovi nevidni in da jih moremo spoznati samo po vplivu na nas same. Govoriti o stvarih, ki jih ne poznamo, je pa zelo ko-žljivo. Če pa že nočeš loviti rib, pojdiva pogledat čoln.«

Dekle je vstala in šla za njim. V čolnu sta našla cinkasto školico s suharji. Še nikoli nista videla suharjev, toda ko sta si jih malo ogledala je bilo takoj jasno, čemu služijo. Preluknjala sta jih in obesila okrog vratu.

Poleg tega sta našla veliko štirio-glato steklenico z brezbarvno tekočino. Dekle jo je odmašila, pomočila v teko-čino prst in se dotaknila z njim jezika.

»Kakšen okus ima to?« je vprašal fant ravnodušno.

»Po ognju, spancu in grehu« je od-govorila dekle.

V tem slučaju,« je dejal on »pojdi-va po čaše.«

Čaše so bile lupine kokosovih ore-hov, gladke in svetle, ker so jih gladile na fleh vremenske neizgode. On jih je napolnil in pila sta v malih požirkih. Napoi, ki ima okus po ognju, spancu in grehu, se ne more vtiti naglo. Ko sta napol-nila čaše drugič, je dekle priznala, da veruje, da je v steklenici bog.

Drugo jutro se je dekle prebudila in odšla k morju z mesta, kjer je bila na obali padla. Držala je glavo pod vodo, dokler je le mogla. Potem se je dvignila na površje in plavala polagoma dalje,

V tem je pokukala iz vode tik ne fan-tova glava. Tudi on je bil pod vodo.

»O tem ne more biti dvoma,« je de-jala dekle. »Našla sva neznanega boga in po njegovem vplivu na naju ga lahko spoznava.«

»Nič kaj dobro se ne počutim to tu-tro,« je dejal fant.

»Tudi jaz ne,« je odgovorila ona. »Toda nocojšnja noč je bila divna. Še nikoli nisem tako dolgo in strastno ple-sala. Še nikoli se nisem tako smejala.«

»Zdela se mi je,« je dejal fant med plavanjem ob njeni strani, »da sem bil neobičajno duhovit.«

»Ne,« je dejala dekle, »ne zdi se mi, da bi bilo tako. Vse je bilo zabavno. Smejala sem se morju, smejala čolnu in valovom. Tudi ti si se smejala.«

»Spominjam se,« je dejal mladenič, »da je bil ves svet naenkrat smešen. Toda danes zjutraj mi ni posebno do-bro.«

Smuknil je pod vodo, dekle za njim in zdaj ležita skupaj na pesku.

»Zdaj je baš pravi trenutek,« je spre-govorila dekle, »ko običajno loviva ribe za zajtrk, toda danes me ribji lov ne ve-sej, ker se mi zdi, da mi ribe do smrti

ne bodo več tekile.«

»Tudi jaz imam tak občutek,« je od-govoril mladenič. »In zakaj mora biti tako, če je bil pa res bog, ki sva ga na-šla v steklenici?«

»Zato, ker se veja, ki jo z veliko si-lo upogneš v eno smer, potem pa izpi-šiš, zavijti z veliko silo v nasprotno smer. Zato, ker sva bila danes ponoči povišana, sva danes zjutraj ponižana. Soglasam. Plačam, kolikor zahtevate. Zakaj si pa vstal? Kam greš?«

»Grem pogledat,« je dejal fant, »če ni ostalo v steklenici slučajno še nekaj kapljic napoja, ki ima okus po ognju, spancu in grehu.«

»Kar lezi nazaj,« je dejala dekle. »Tam ni ostalo nič. Tudi jaz sem že po-gledala v prazno steklenico.«

Dva dni pozneje sta postavila fan-t in dekle na obali altar iz belega kame-nja, na vrh altaria pa steklenico, v ka-teri je živel bog. Disalo pa je še vedno po njem. Fant se zdaj jez, da izgublje dekle mnogo časa, ko hodi gledat v ste-klenico. A kaj šele bo, ko pridejo msa-jonari!«

Javna vzgojna zavoda v Ptuj

Za dečke
Dijaški dom
Prešernova ulica
št. 29

Prostora za 100 gojencev.

Za deklice
Mladika

Z lastno gospodinjstvo
šolo in izobraževalnim
letnikom

Prostora za 60 gojenk.

Gojenci in gojenke obeh zavodov imajo v zavodih stanovanje, popolno oskrbo in vzgojo in lahko obiskujejo realno gimnazijo, deško ali dekliško meščansko šolo in šolo Glasbene Matice.

Prospekti so brezplačno na razpolago pri vodstvih zavodov.

VUKOSAVA VILHAR
roj. RAŠIČ
D^r. ALBIN VILHAR
poročena

12. julija 1925.

Zaječar Postojna

Najstarejša slovenska
glesarska in ličarska
delavnica

Ivan Brčić, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitev točna, cene
zmerne. 179/2

Mali oglasi, ki služijo v
posredovanju in social-
no namena občinstva,
vsaka beseda 50 par.
Najmanjši znesek Din 5.

MALI OGLASI

Zenitve, dopisovanje
ter oglasi sponzorskega
skladišča, vsaka
beseda Din 1.—
Najmanjši znesek Din 10

Službe

Blagajničarka

s prakso išče službo v
večjem podjetju me-
stu. — Cenj. p. udbe
pod «Postojna/2274» na
upravo «Slov. Nar.».

Prikojevalka

directrice za izdelovalni-
co perila (ženskega in
moškega) — samo prvo-
vrstno moč — se išče.
Ponudbe pod «Perilo
127/L» na upravo «Slov.
Naroda».

Svetovnoznana tvornica
pletilnih strojev išče za
razpečavo svojih izdel-
kov serioznega in spre-
nega

zastopnika.

Ponudbe z navedbo refe-
renc na upravo «Sloven-
skega Naroda» pod «Za-
stojnik/2306».

Trg. pomočnik,

vojašine prost, izurjen
v mešani trgovini — išče
službo na deželi, da bi
imel vsdo oskrbo v hiši.
Ponudbe pod «Izvežban
2338» na upravo «Sloven-
skega Naroda».

Išče se za takojšnji nastop
fakturist

sposoben in zanesljiv,
samski, za primerno teo-
retično izobrazbo in več-
letno trgovsko prakso, z
znanjem slovensčine in
nemščine, stenografije in
strojepisja. — Ponudbe z
navedbo plače pri prosti
kurjavi, razsvetljavi in
stanovanju na: Združene
ravirnice d. d. Verže,
pošta Devica Marja v
Polju. 2342

Plačilni natak

starejša moč — išče služ-
bo v letovišču. — Ponud-
be pod «Letovišče/2311»
na upravo «Slov. Nar.».

Prodaj

Različni
prodaj skupno ali posa-
mežno. — Dopisi pod
«Pohištvo/2336» na upra-
vo «Slov. Naroda».

M
dobro ohranjeno, napro-
daj za Din 1500. — Po-
nudbe pod «Kolo/2343»
na upravo «Slov. Nar.».

Spalnica

iz mahagonijevega lesa,
dobro ohranjena ter ne-
kaj porcelana — se radi
selitve prodaj. — Dopisi
pod «Din 6000/2356» na
upravo «Slov. Naroda».

Stanovanja

Sobo in kuhinjo
išče zakonski par. — Do-
pisi pod «Takoj/2344» na
upravo «Slov. Naroda».

Stanovanje

obstoječe iz 2—3 sob in
kuhinje išče boljša mirna
stranka za takoj ali s 1.
avgustom. Ponudbe pod
«Avgust/2335» na upravo
«Slov. Naroda».

Dve prazni sobi
od kojih bi se ena lahko
uporabljala za kuhinjo —
išče zakonski par brez
otrok za takoj. — Cenj.
dopise pod «Dve sobi
2359» na upravo «Sloven-
skega Naroda».

Šokali

Manjši lokal

na prometni cesti se išče
za takoj. — Dopisi pod
«Manjši lokal/2358» na
upravo «Slov. Naroda».

Pouk

Vajence

za kleparsko obrt sprej-
me tvrdka L. M. Ecker-
sinova, Ljubljana, Dunaj-
ska cesta 9. 2321

Strojovniški pouk
med počitnicami se vrši
na Christoforov učnem
zavodu. Domobranska
cesta 7 — vsak dan od
6—8. zvečer. Učna ura
Din 3.75. — Pričetek dne
1. avgusta t. l. 2299

Dijak

daje med počitnicami in-
strukcije. — Ponudbe na
upravo «Slov. Naroda»
pod «Gimnazija/2340».

Dopisovanje

Dopisovati želi
inteligenten gospod z zna-
čajno samostojno gospo-
dično. — Dopisi pod «Ze-
ritev ni izključena/2361»
na upravo «Slov. Nar.».

Gospodična

srednjih let želi znanstvo
v svrhu ženitve s solid-
nim gospodom. Prednost
imajo železniški usluž-
beni. — Ponudbe pod
«Zvezda/2333» na upravo
«Slov. Naroda».

Trgovec

srednjih let, od žene va-
ran in ločen, želi znanja
z dobroučno in mirno
damo posrejene preteklosti
v starosti 30 do 40 let v
svrhu ženitve. — Le res-
ne dopise pod «Mir in
sreča/2367» na upravo «Slov.
Naroda».

Neoremičnine

Redka prilika!

Proda se posestvo ne da-
leč od železniške postaje
v lepem in prometnem
kraju na Dolenjskem. —
Posestvo obsega zidano
stavbo, prostoren hlev,
kleti, lep vrt, nekaj goz-
da in zemljišče. — Dopis-
si pod «Redka prilika
2284» na upravo «Sloven-
skega Naroda».

Ena nastr. hiša

z vrtom in vodnjakom,
v bližini farne cerkve,
nedaleč od Kamnika, pri-
pravna za vsako obrt —
se radi družinskih raz-
mer takoj prodaj. — Po-
nudbe pod «Okraj Kam-
nika/2286» na upravo «Slov.
Naroda».

Posojila

Do 20.000 Din

posodim onemu, kateri
mi preskrbi v Sloveniji
ali na Hrvaškem dobro
službo trgovskega pomoč-
nika ali skladiščnika, ev-
prevzamem podružnico.
— Ponudbe je poslati na
upravo «Slov. Naroda»
pod «Dober špecerist
2327».

Iščem Din 100.000

v svrhu povečanja trgo-
vine. Jamstvo zasigurno.
Obresti plačam dobro.
— Ponudbe pod «P...ji-
lo/2272» na upravo «Slov.
Naroda».

Razno

Iščem družabnika

s 300.000 Din kapitala v
svrhu povečanja sedanje
trgovine mešanega blaga
Garancija sigurna. — Po-
nudbe pod «Večji kraj
2363» na upravo «Sloven-
skega Naroda».

Elektromonter

23 let star, jugoslovanski
državljan, govori hrvaško
in nemško, pošten in za-
nesljiv, išče službo.
Ponudbe na
Josip Schengili, Vukovar

Železen štedilnik,
skoraj nov, zelo ugodno na
prodaj. Ogleda se vsak dan
Novi Udmat 9. (prilike).

Kuverte

priporoča

Narodna tiskarna

Nevesto

ali ženina

dobiš

najlažje potom ma-
lih oglasov «Slo-
venskega Naroda»
Prepričaj se!

Najboljša

„PUCH“ kolesa

po zelo ugodnih cenah dobite te pri

Ign. Vok, Ljubljana, Sodna ul. 7

